

Procesbevillingsnævnet

Årsberetning 2008

Udgivet af:

Procesbevillingsnævnet
Rådhuspladsen 45-47, 4. sal
1550 København V
Telefon 33 12 13 20
Telefax 33 12 10 77
www.procesbevillingsnaevnet.dk

Fotograf:

Per Johansen

Procesbevillingsnævnets årsberetninger fra årene 2003 til 2008 kan findes på
<http://www.domstol.dk/Procesbevillingsnaevnet/årsberetninger>

1. Nævnets etablering, sammensætning og sekretariat.....	5
1.1. Nævnets etablering.....	5
1.2. Nævnets afdeling for appeltilladelser	6
1.3. Nævnets afdeling for fri proces	7
1.4. Nævnets sekretariat	8
2. Sagsbehandling.....	10
2.1. Forberedelse af nævnsbehandlingen	10
2.2. Nævnsbehandling	11
2.3. Underretning og aktindsigt.....	12
3. Nævnets virksomhed i 2008 i afdelingen for appeltilladelser	14
3.1. 2. instansbevillinger i civile sager.....	18
3.1.1. Ankesager	18
3.1.2. Kæresager	18
3.2. 3. instansbevillinger i civile sager.	19
3.2.1. Ankesager.....	19
3.2.2. 3. instansbevillinger i civile kæresager	20
3.3. 2. instansbevillinger i straffesager	21
3.3.1. Tiltaltes ansøgninger	21
3.3.2. Anklagemyndighedens ansøgninger.....	22
3.4. 3. instansbevillinger i straffesager	22
3.4.1. Ankesager.....	22
3.4.1.1. Tiltaltes ansøgninger om anke.....	23
3.4.1.2. Anklagemyndighedens ansøgninger om anke.....	24
3.4.2. Kæresager	24
4. Konkrete sager, hvori der i 2008 er truffet afgørelse i nævnets afdeling for appeltilladelser.....	25
4.1. Civile sager.....	25
4.1.1. Civile ankesager.....	25
4.1.2. Civile kæresager.....	30
4.2. Straffesager	33
4.2.1. Anke i straffesager	33
4.2.2. Kære i straffesager.....	36
5. Nævnets virksomhed i 2008 i afdelingen for fri proces.....	38
5.1. Fri proces til sager i 1. instans	40
5.1.1. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325	40
5.1.2. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328.....	40
5.1.3. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.....	42
5.1.4. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336.....	42

5.2. Fri proces til appelsager.....	43
5.2.1. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325.....	43
5.2.2. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328.....	43
5.2.3. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.....	44
5.3. Klager over Civilstyrelsens afgørelser om afslag på genoptagelse.....	44
5.4. Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt.....	44
6. Konkrete sager, der er afgjort i 2008 i afdelingen for fri proces.....	45
6.1. Processuelle spørgsmål.....	45
6.1.1. Hjemmel/procesrisiko.....	45
6.1.2. Kompetence.....	46
6.1.3. Afvisning som følge af for sent søgt/påklaget.....	47
6.1.4. Klagefristen overskredet.....	48
6.1.5. Sagen forligt.....	49
6.2. Retsplejelovens § 325.....	50
6.2.1. Økonomiske betingelser, indtægtsgrænser.....	50
6.2.2. Økonomiske betingelser, uvæsentlige omkostninger.....	51
6.2.3. Retshjælpsforsikring.....	52
6.3. Retsplejelovens § 328.....	52
6.3.1. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, rimelig grund til at føre proces.....	52
6.3.2. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, administrative nævn m.v.....	53
6.3.3. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, bagatelafslag.....	54
6.3.4. Retsplejelovens § 328, stk. 3.....	55
6.3.4.1. Personskader.....	55
6.3.5. Retsplejelovens § 328, stk. 4.....	57
6.3.5.1. Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervsager.....	57
6.4. Retsplejelovens § 329.....	58
6.5. Retsplejelovens § 331.....	59
6.5.1. Tilbagekaldelse - § 331, stk. 6.....	59
7. Litteratur om apeltilladelser.....	60
8. Litteratur om fri proces.....	62
9. Bilag.....	63
9.1. Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet.....	63
9.2. Bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007 om forretningsordenen for Procesbevillingsnævnet.....	64
9.3. Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om meddelelse af apeltilladelse ..	67
9.4. Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces.....	73
9.5. Bekendtgørelse nr. 1468 af 12. december 2007 om fri proces.....	77

1. Nævnets etablering, sammensætning og sekretariat

1.1. Nævnets etablering

Procesbevillingsnævnet har siden 1. januar 1996 forestået behandlingen af ansøgninger om 2. og 3. instansbevillinger i civile sager og straffesager.

Procesbevillingsnævnet er oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven (Oprettelse af et procesbevillingsnævn m.v.).

Ved lov nr. 1082 af 20. december 1995 om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje, lov om rettens pleje i Grønland og forskellige andre lovbestemmelser om procesbevillinger (Ændringer som følge af oprettelsen af Procesbevillingsnævnet) gennemførtes de nødvendige konsekvensændringer i bestemmelser om procesbevillinger i særlovgivningen og i den særlige lovgivning for Grønland og Færøerne. Loven trådte i kraft for Danmark og Grønland den 1. januar 1996. Loven blev sat i kraft for Færøerne den 1. juli 1999 ved bekendtgørelse nr. 454 af 16. juni 1999.

Ved lov nr. 402 af 26. juni 1998 om ændring af retsplejeloven mv. (rekruttering af dommere m.v.) blev nævnet bevillingsmæssigt og administrativt henlagt under Domstolsstyrelsen.

Procesbevillingsnævnet fik med virkning fra 1. januar 2007 tillagt kompetencen til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejeloven. Den nye fri proces-ordning blev indført ved lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces).

Procesbevillingsnævnet består pr. 1. januar 2007 således af afdelingen for appeltilladelser og afdelingen for fri proces.

Ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) blev Procesbevillingsnævnets opgaver i afdelingen for appeltilladelser yderligere udvidet. Byretterne blev med virkning fra 1. januar 2007 den almindelige førsteinstans i alle civile sager, således at fri anke til Højesteret kun vil kunne finde sted i de sager, der er henvist fra byret til landsret, og sager fra Sø- og Handelsretten. Ellers kræves nævnets tilladelse. Samtidig blev nævningsager med virkning fra 1. januar 2008 henlagt til behandling i byretten som 1. instans med

appeladgang til landsretten. Anke til Højesteret kan kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Lovreglerne om Procesbevillingsnævnets virksomhed er placeret i kapitel 1 a i retsplejeloven. Kapitlet er medtaget som bilag 1 til årsberetningen. Af forarbejderne til bestemmelserne (FT 1994/95, tillæg A, side 2956 og 2959) fremgår, dels at Procesbevillingsnævnet ikke er en del af domstolssystemet, dels at nævnet ikke er en del af den offentlige forvaltning, hvilket bl.a. indebærer, at nævnet ikke er omfattet af offentlighedsloven, forvaltningsloven og ombudsmandsloven. For nævnets virksomhed gælder dog bestemmelserne i persondataloven.

Procesbevillingsnævnets forretningsorden er senest blevet ændret i 2007 med virkning fra 1. januar 2008. Den nugældende forretningsorden er bekendtgjort i Lovtidende ved bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007. Forretningsordenen er medtaget som bilag 2 til årsberetningen.

Som bilag 3 og 4 er desuden medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der giver hjemmel for meddelelser af appeltilladelse og fri proces. Bilag 5 til årsberetningen er bekendtgørelse nr. 1468 af 12. december 2007 om de økonomiske betingelser for fri proces.

1.2. Nævnets afdeling for appeltilladelser

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser består af en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de 4 førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Universitetslæreren beskikkes uden forudgående indstilling. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere, dvs. af Den Særlige Klageret. Medlemmerne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

Nævnets afdeling for appeltilladelser bestod i perioden 1. januar – 30. juni 2008 af følgende 5 medlemmer:

Højesteretsdommer Marianne Højgaard Pedersen (formand)

Landsdommer Claus Lütke Levy

Byretsdommer Poul Holm

Advokat Søren Stenderup Jensen

Professor Torsten Iversen

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

Højesteretsdommer Jon Stokholm
Landsdommer Svend Bjerg Hansen
Byretspræsident Vagn Kastbjerg
Advokat Jakob Juul
Advokat Lars Lindhard
Professor Lars Bo Langsted

Nævnets afdeling for appeltilladelser bestod i perioden 1. juli 2008 – 31. december 2008 af følgende 5 medlemmer:

Højesteretsdommer Marianne Højgaard Pedersen (formand)
Landsdommer Marie Mikkelsen
Byretsdommer Søren Hafstrøm
Advokat Søren Stenderup Jensen
Professor Torsten Iversen

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

Højesteretsdommer Jon Stokholm
Landsdommer Arne Brandt
Byretsdommer Steen Friis Nielsen
Advokat Jakob Juul
Advokat Lars Lindhard
Professor Lars Bo Langsted

For tiden er det almindeligt, at nævnets formand (højesteretsdommeren) ikke søger genbeskikkelse efter de to år, men at de øvrige medlemmer virker i fire år.

1.3. Nævnets afdeling for fri proces

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeriet fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere, dvs. af Den Særlige Klageret. Medlemmerne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

Nævnets afdeling for fri proces bestod i perioden 1. januar – 31. december 2008 af følgende 3 medlemmer:

Landsdommer Elisabeth Mejnertz (afdelingsformand)

Byretsdommer Charlotte Elmquist

Advokat Christian Alsøe

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

Landsdommer Henrik Bloch Andersen

Byretsdommer Poul Erik Nielsen

Advokat Pernille Backhausen

Advokat Tove Dahl

Advokat Helle Lokdam

1.4. Nævnets sekretariat

Procesbevillingsnævnet bistås af et sekretariat, der antages af nævnets formand, jf. forretningsordenens § 1, stk. 3.

Sekretariatet bestod pr. 31. december 2008 af følgende:

Sekretariatschef Hanne Kjærulff

Chefkonsulent Harald Victor Micklander

Chefkonsulent Anne Berg Mansfeld-Giese

Fuldmægtig Rune Jøhnk Abildgaard

Fuldmægtig Nanna Bolund

Fuldmægtig Martin Broms

Fuldmægtig Louise Falkenberg

Fuldmægtig Anne-Lie Grube

Fuldmægtig Anne Kirstine Gørtz

Fuldmægtig Mette Kildegaard Hansen

Fuldmægtig Lone Kjær

Fuldmægtig Mia Staal Klintrup (orlov)

Fuldmægtig Jens Nørtved

Fuldmægtig Aleksander Pilgaard

Fuldmægtig Cecilie Maarbjerg Qvist

Fuldmægtig Ulrich Vorstrup Rasmussen

Fuldmægtig Nina Svanborg

Fuldmægtig Vibeke Østergaard Tarpgaard (orlov)

Fuldmægtig Katrine Gondolf Trebbien

Kontorfuldmægtig Gitte Stadsbjerg

Kontorfuldmægtig Pernille Kær Jensen

Kontorfuldmægtig Anja Sewohl

Service medarbejder Mads Bernstorn

Stud. jur. Anne Martha Malmgren-Hansen

Stud. jur. Desiré Dyveke Palsbøll

2. Sagsbehandling

2.1. Forberedelse af nævnsbehandlingen

Reglerne om Procesbevillingsnævnets sagsbehandling findes i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden. Det fremgår af retsplejelovens § 25, at nævnet selv fastsætter sin forretningsorden.

Efter § 2 i forretningsordenen drager nævnets formand og afdelingsformand omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat. En ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal efter forretningsordenens § 3 være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, som er truffet vedrørende sagen, samt kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse.

Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefrister, jf. forretningsordenens § 3, stk. 3. Nævnet kan i en appeltilladelsessag bortse fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over afslag på fri proces kan nævnet se bort fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

Procesbevillingsnævnet accepterer, at en ansøgning eller klage alene fremsendes pr. telefax. En ansøgning eller klage, der sendes pr. telefax, skal ikke (nødvendigvis) følges op af en original ansøgning eller klage.

Procesbevillingsnævnets kontortid er blevet ændret med virkning fra 1. januar 2008. Ansøgninger eller klager skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 15.00 den dag, ansøgnings- eller klagefristen udløber, jf. forretningsordenens § 3, stk. 3, 1. pkt.

Sekretariatet underretter efter forretningsordenens § 4 ansøgeren eller klageren om modtagelse af henvendelsen. En nærmere orientering om behandling af sager i Procesbevillingsnævnet kan ses på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

Alle ansøgninger og klager visiteres af sekretariatschefen eller dennes stedfortræder så vidt muligt samme dag, som de modtages.

Ved ansøgninger om appeltilladelse tilstræber sekretariatet at gøre ansøgere opmærksom på en eventuel mulighed for at appellere direkte i tilfælde, hvor dette er muligt, eller hvor det dog er tvivlsomt, om Procesbevillingsnævnets tilladelse er nødvendig.

Procesbevillingsnævnet medvirker som altovervejende hovedregel ikke ved oplysningen af de sager, der forelægges for nævnet.

Der bliver konkret taget stilling til, om en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angivet frist.

Formanden eller afdelingsformanden afgør efter forretningsordenens § 5, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes.

2.2. Nævnsbehandling

Nævnets afgørelser i afdelingen for appeltilladelser og i afdelingen for fri proces træffes efter forretningsordenens § 6 ved møder, der almindeligvis afholdes en gang om ugen. Nævnets behandling sker på grundlag af notater udarbejdet af sekretariatet for hver enkelt sag. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist.

Nævnets møder er ikke offentlige, og sagens parter har ikke adgang til møderne, jf. forretningsordenens § 7.

I begge nævnets afdelinger deltager samtlige nævnsmedlemmer i møderne, det vil sige 5 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser og 3 medlemmer i afdelingen for fri proces. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant. Har et eller flere medlemmer og disses suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis henholdsvis 3 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser og 2 medlemmer i afdelingen for fri proces er til stede, jf. forretningsordenens § 11, stk. 1, og § 14, stk. 1.

Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. jf. forretningsordenens § 11, stk. 2, og § 14, stk. 2. I afdelingen for appeltilladelser er formandens stemme afgørende i tilfælde af stemmelighed. I afdelingen for fri proces kræves enighed, hvis afgørelsen alene træffes af 2 medlemmer.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har ikke i øvrigt fundet det hensigtsmæssigt at benytte den i retsplejelovens § 25, stk. 2, givne adgang til at afgøre sagerne med 3-mandsnævn bestående af en dommer, en advokat og en universitetslærer.

I forretningsordenens § 8 er fastsat, at formanden henholdsvis afdelingsformanden uden forelæggelse for nævnet kan tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinier, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

Nævnets afdeling for appeltilladelser og afdeling for fri proces har bemyndiget formanden og afdelingsformanden til at afgøre visse sagstyper. Bemyndigelsen til formanden og afdelingsformanden omfatter bl.a. genoptagelsesanmodninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

2.3. Underretning og aktindsigt

Nævnets afgørelse meddeles efter forretningsordenens § 17 ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvordan de har stemt. På begæring oplyses, hvem der har deltaget i sagens behandling. Underretning om nævnets afgørelser sendes også til en modpart, der er underrettet eller hørt i anledning af klagen.

I sager vedrørende appelladeller bliver der tillige givet underretning til den eller de retter, der har truffet afgørelse i sagen. Hvis der meddeles tilladelse til anke eller kære til Højesteret, underrettes – som udgangspunkt – udgiver af Ugeskrift for Retsvæsen, Thomson Reuters Professional A/S.

I sager vedrørende fri proces bliver der tillige givet underretning til Civilstyrelsen.

Som forudsat i forarbejderne til lovgivningen om Procesbevillingsnævnets virksomhed begrundes nævnets afgørelser kun med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appelladelle eller fri proces. En særlig bestemmelse herom er optaget i forretningsordenens § 17, stk. 2.

Nævnsbehandlingen i begge nævnets afdelinger er gratis for ansøgeren eller klageren, og hverken disse eller modparten kan blive pålagt sagsomkostninger i anledning af nævnbehandlingen.

Efter forretningsordenens § 18 meddeles aktindsigt af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med retsplejelovens §§ 41-41 g, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillemplinger. Begæring om indsigtstret fra den registrerede i medfør af lov om behandling af personoplysninger behandles efter lovens §§ 31-34.

3. Nævnets virksomhed i 2008 i afdelingen for appeltilladelser

Nævnet har i 2008 afholdt 39 møder i afdelingen for appeltilladelser.

Den 1. januar 2008 var 217 sager uafsluttede.

Nævnet har i 2008 modtaget 1.261 sager.

Nævnet modtog i 2006 1392 sager og i 2007 1158 sager. Selv om antallet af modtagne sager i 2008 var godt 100 større end året forinden, er det for tidligt at vurdere, hvilken effekt Domstolsreformen på længere sigt vil få på antallet af sager om appeltilladelser. Som følge af, at flere sager skal have bevilling for at kunne blive behandlet af Højesteret, må der imidlertid forventes en stigning.

1.325 sager er blevet afsluttet i 2008. Der er herefter ved årets udgang 153 uafsluttede sager.

Det bemærkes, at nævnets behandling af anmodning om genoptagelse mv. af nævnets afgørelser bliver journaliseret under den tidligere sag, og de er således ikke inkluderet i disse tal.

226 sager er blevet afgjort uden nævnetsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence mv.).

Nævnet har i 2008 afgjort 1.099 sager, der fordeler sig således:

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager	70	70	20	160
3. instans civile sager*	80	421	41	542
2. instans straffesager	30	53	17	100
3. instans straffesager	50	226	21	297

*I gruppen med 3. instans civile sager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret i sager, der behandles af landsretterne som 1. instans og til dels Sø- og Handelsretten, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse. Det gælder særskilt anke af sagsomkostninger i domme afsagt af landsretterne og Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 5, og kære af landsretternes og Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.

Sagerne fordeler sig således på henholdsvis anke og kære:

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager (anke)	21	29	8	58
2. instans civile sager (kære)	49	41	12	102
3. instans civile sager (anke)*	41	206	9	256
3. instans civile sager (kære)**	39	215	32	286
2. instans straffesager	30	53	17	100
3. instans straffesager (anke)	28	142	18	188
3. instans straffesager (kære)	22	84	3	109

En undersøgelse af udviklingen i antallet af afgjorte sager, bevillinger mv. i årene 2003 til 2008 fremstår således:

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Antal Afgjorte sager	1.110	1.177	1.204	1.248	1.059	1.099
2. instans civile sager	231	194	225	209	168	160
Bevillinger	68	66	63	70	65	70
Realitetsafslag	140	109	138	119	81	70
Fristafslag	23	19	24	20	22	20
3. instans civile sager*	444	542	530	557	464	542
Bevillinger	44	45	34	57	42	80
Realitetsafslag	363	466	462	469	392	421
Fristafslag	37	31	34	31	29	41
2. instans straffesager	191	179	132	180	114	100
Bevillinger	53	55	32	46	38	30
Realitetsafslag	120	101	87	116	69	53
Fristafslag	18	23	13	18	7	17
3. instans straffesager	244	262	317	302	312	297
Bevillinger	27	50	17	34	36	50
Realitetsafslag	199	194	258	248	249	226
Fristafslag	18	18	42	20	27	21

En undersøgelse af antallet af henholdsvis anke- og kæretilladelser til Højesteret i forhold til antallet af realitetsbehandlede ansøgninger i årene 2003 til 2008 har givet følgende resultat:

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
3. instans civile sager (anke)						
Ansøgninger efter rpl. § 371*	198	263	225	224	192	234
Bevillinger efter rpl. § 371*	15	20	11	17	19	40
Bevillingsandel i hele procent	8 %	8 %	5 %	8 %	10 %	17 %
Ansøgninger efter rpl. 368, stk. 5**	11	18	18	20	10	13
Bevillinger efter rpl. 368, stk. 5**	2	2	3	5	3	1
Bevillingsandel i hele procent	18 %	11 %	17 %	25 %	30 %	8 %
3. instans civile sager (kære)						
Ansøgninger	198	230	253	282	232	254
Bevillinger	27	23	20	35	20	39
Bevillingsandel i hele procent	7 %	10 %	8 %	12 %	9 %	15 %
3. instans straffesager (anke)						
Ansøgninger	120	124	171	174	185	170
Bevillinger	12	22	9	11	15	28
Bevillingsandel i hele procent	10 %	18 %	5 %	6 %	8 %	16 %
3. instans straffesager (kære)						
Ansøgninger	106	120	104	108	100	106
Bevillinger	15	28	8	23	21	22
Bevillingsandel i hele procent	14 %	23 %	8 %	21 %	21 %	21 %

*I disse rubrikker er medtaget ansøgninger og bevillinger efter følgende hjemler, hvor kriteriet for at meddele tilladelse til anke til Højesteret ligesom i retsplejelovens § 371, er, at sagen er af principiel karakter:

- Retsplejelovens §§ 475, 475 i og 665, stk. 1.
- Konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 371.
- Dødsboskiftelovens § 105, jf. retsplejelovens § 371.
- Lov om social service § 126 (ophævet)
- Grønlands retsplejelov.
- Færøernes retsplejelov.

** Efter retsplejelovens § 368, stk. 5, kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til særskilt anke til Højesteret af bestemmelser om sagsomkostninger i domme afsagt af landsretterne eller Sø- og Handelsretten, såfremt afgørelsen herom er af principiel karakter.

Antallet af bevillinger har altid varieret fra år til år. Stigningen i antallet af 3. instansbevillinger i civile ankesager er dog – såvel antalsmæssigt som procentuelt – så væsentlig, at den formentlig kun kan tilskrives virkningerne af Domstolsreformen. Også for så vidt angår 3. instansbevillinger til anke af straffesager er der tale om en stigning, formentlig af samme grund.

En undersøgelse af sagsbehandlingstiden i oktober kvartal 2008 (425 sager) har givet følgende resultat:

Sagsbehandlingstid	I alt
Under 4 uger	36 %
Under 6 uger	55 %
Under 8 uger	72 %
Under 10 uger	82 %
Under 12 uger	89 %
Under 14 uger	92 %
Under 16 uger	93 %
Alle	100 %
Antal sager i alt (425)	

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra ansøgeren, retterne mv. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for appeltilladelser er for oktober kvartal 2008 på 6,6 uger. Der er tale om et fald på næsten 8 uger i forhold til 2007, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var 14,2 uger.

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 6-8 uger. Nævnet vil i 2009 fortsat have fokus på sagsbehandlingstiden.

Antallet af modtagne sager i 2008 var lidt mere end 100 flere end året før. Selve implementeringen af politi- og domstolsreformen i 2007 var meget ressourcekrævende og medførte midlertidige sagspukler hos anklagemyndigheden og i retterne. Denne udvikling synes nu at vende med deraf følgende afsmittende effekt på antallet af ansøgninger om appeltilladelse. Reformen forventes at slå fuldt igennem i forhold til Procesbevillingsnævnet inden for de kommende år. De fleste sager vil herefter alene kunne behandles af Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Nævnet har i 2008 afsluttet et større antal sager end modtaget i året, og det har medført, at nævnet ved årets udgang havde et lavere antal uafsluttede sager end i de foregående år.

Årsværksforbruget i Procesbevillingsnævnet i 2008 var på 20 i begge nævnets afdelinger. Procesbevillingsnævnets nettobevilling var i 2008 19,2 mio.kr., der ligeledes omfatter begge nævnets afdelinger.

3.1. 2. instansbevillinger i civile sager

3.1.1. Ankesager

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet 50 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager angående krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 368, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 21 sager.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Afslag
Aftale- og formueret	5	11
Andelsboligforhold	0	1
Ansættelsesret	2	1
Erstatning	1	4
Foreningsforhold	1	0
Lejeret	8	3
Fast Ejendom	1	2
Andet	3	7
I alt	21	29

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2007.

3.1.2. Kæresager

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet 76 ansøgninger om kæretiladelse i sager, hvor byretten har fastsat sagsomkostninger til højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 389, stk. 2, § 391, stk. 2, og § 584 a, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 41 sager. Herudover har nævnet i 2008 realitetsbehandlet 14 ansøgninger om tilladelse til kære fra byret til landsret af afgørelser om udlæg, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 584, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 8 sager. En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2007.

3.2. 3. instansbevillinger i civile sager.

3.2.1. Ankesager

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet 223 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 371. Bevilling blev meddelt i 38 sager.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Afslag
Aftale- og formueret	2	12
Andelsboligforhold	2	1
Ansættelsesret	4	16
Arveret	0	1
Erstatning, personskade	2	15
Erstatning, rådgiveransvar	1	3
Erstatning, andet	1	13
Familieret	0	10
Fast ejendom	2	22
Forældreansvarslov	3	33
Freds- og æreskrænkelser	4	4
Immaterialret	2	3
Konkursret	2	1
Lejeret	6	17
Naboret	1	5
Retsplejelov	0	4
Andet	6	25
I alt	38	185

Herudover har Procesbevillingsnævnet i 2008 realitetsbehandlet følgende ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret:

- 13 ansøgninger om tilladelse til særskilt anke af bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 5. Nogle af sagerne vedrører domme, som er afsagt af landsretterne som 1. instans, jf. tabelnoten side 14. Bevilling blev meddelt i 1 sag.
- 5 ansøgninger i konkursretlige sager, jf. konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 371. Bevilling blev meddelt i 2 sager.
- 1 ansøgning i en skiftesag, jf. retsplejelovens § 665, stk.1, jf. § 371. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.

- 2 ansøgninger efter den grønlandske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.
- 3 ansøgninger efter den færøske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har behandlet ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret, er refereret side 25 ff.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2007.

3.2.2. 3. instansbevillinger i civile kæresager

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet:

- 12 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens domme om at afvise sagen, jf. retsplejelovens § 391, stk. 3. Bevilling blev meddelt i 4 sager.
- 185 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes og Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Nogle af sagerne vedrører kendelser og beslutninger, der er afsagt eller truffet af landsretterne i sager, der behandles af landsretten som 1. instans, jf. side 14 tabelnoten. Bevilling blev meddelt i 27 sager.
- 49 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes afgørelser i fogedsager, jf. retsplejelovens § 585. Bevilling blev meddelt i 7 sager.
- 1 ansøgning om tilladelse til kære af landsrettens afgørelse i en skiftesag, jf. retsplejelovens § 665, stk. 3. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.
- 4 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes kendelser i sager efter konkursloven, jf. konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Der blev ikke meddelt bevilling i nogen af sagerne.
- 2 ansøgninger om kæretilladelse efter lov om dødsboskifte § 105, stk. 1, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 1 af sagerne.
- 1 ansøgning om kæretilladelse efter den færøske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret side 30 ff.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2007.

3.3. 2. instansbevillinger i straffesager

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet 83 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager, hvor ankeadgangen er begrænset i medfør af retsplejelovens § 903, stk. 1, jf. § 902, stk. 1 og 2.

78 af ansøgningerne var indgivet af tiltalte, mens 5 ansøgninger var fra anklagemyndigheden.

Bevilling blev meddelt i 30 sager, heraf 25 bevillinger til tiltalte og 5 til anklagemyndigheden.

En oversigt over bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2007.

3.3.1. Tiltaltes ansøgninger

Oversigt over ansøgninger om 2. instansbevillinger fra tiltalte, som nævnet har realitetsbehandlet i 2008:

Sager om overtrædelse af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
Freds- og æreskrænkelser	2	2
Hærværk	0	3
Overtrædelser mod tjenestemand	2	2
Tyveri	4	4
Andet	6	3
I alt	14	14

Sager om overtrædelse af særlovgivningen:

	Bevillinger	Afslag
Dyrebeskyttelse	1	0
Lov om euforiserende stoffer	1	1
Færdselslov, hastighed	0	10
Færdselslov, svingning/vigepligt	0	2
Færdselslov, andet	6	15
Politivedtægt/Ordensbekendtgørelsen	0	3
Restaurationsloven	0	3
Våben og fyrværkeri	1	1
Anden særlovgivning	2	4
I alt	11	39

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2007.

3.3.2. Anklagemyndighedens ansøgninger

Oversigt over ansøgninger om 2. instansbevillinger fra anklagemyndigheden i straffesager, som nævnet har realitetsbehandlet i 2008:

	Bevillinger	Afslag
Færdselslov, andet	2	0
Lægemidler	1	0
Våben og fyrværkeri	1	0
Andet	1	0
I alt	5	0

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2007.

3.4. 3. instansbevillinger i straffesager

3.4.1. Ankesager

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet 169 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 932. 164 ansøgninger var indgivet af tiltalte, mens 5 var indgivet af anklagemyndigheden. Bevilling til tiltalte blev meddelt i 23 sager og til anklagemyndigheden i 5 sager.

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet 1 sag efter den grønlandske retsplejelov. Der blev ikke givet bevilling i sagen.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret, er refereret side 33 ff.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2007.

3.4.1.1. Tiltaltes ansøgninger om anke

Oversigt over ansøgninger fra tiltalte, jf. retsplejelovens § 932, som nævnet har realitetsbehandlet i 2008:

Sager om overtrædelse af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
Berigelseskriminalitet	0	18
Drab	0	1
Falsk forklaring eller anklage	1	1
Freds- og æreskrænkelser	0	4
Opløb med videre	0	5
Overtrædelser mod tjenestemand	0	7
Overtrædelse af vilkår	0	3
Narkotika	0	10
Personfarlig kriminalitet*	3	24
Røveri	0	2
Sædelighedsforbrydelser	0	10
Udvisning	5	17
Andet**	7	2
I alt	16	104

*Inkluderer ikke røveri og drab, der er opgjort særskilt, eller vold mod tjenestemand, der er inkluderet i rubrikken overtrædelser mod tjenestemand.

**Af de 7 bevillinger i denne rubrik vedrørte 6 det sagskompleks, der er omtalt på side 35 f.

Sager om overtrædelse af særlovgivningen:

	Bevillinger	Afslag
Arbejds miljø	0	2
Dyrebeskyttelse	0	2
Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgelse	1	4
Færdselslov	1	20
Ordensbekendtgørelsen	1	0
Natur- og miljøbeskyttelse	0	1
Told, skat og afgifter	0	2
Våben og fyrværkeri	0	1
Anden særlovgivning	4	5
I alt	7	37

3.4.1.2. Anklagemyndighedens ansøgninger om anke

Oversigt over ansøgninger om 3. instansbevillinger fra anklagemyndigheden i straffesager, som nævnet har realitetsbehandlet i 2008:

	Bevillinger	Afslag
Drab	1	0
Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning	1	0
Færdselslov	1	0
Udvisning	2	0
I alt	5	0

3.4.2. Kæresager

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet 103 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes kendelser og beslutninger i ankesager, jf. retsplejelovens § 968 a, stk. 1, landsretternes afgørelser i kæresager, jf. retsplejelovens § 973 og landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere, jf. retsplejelovens § 1013, stk. 3.

Bevilling blev meddelt i 20 sager.

Ansøgning var indgivet af tiltalte i 102 sager, heraf 28 sager vedrørende varetægtsfængsling. Bevilling blev meddelt i 19 sager. 6 af disse sager vedrørte varetægtsfængsling. Ansøgning var indgivet af anklagemyndigheden i 1 sag. Der blev meddelt bevilling i sagen.

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet 2 ansøgninger om kæretilladelse efter den grønlandske retsplejelov. Begge ansøgninger var indgivet af anklagemyndigheden. Der blev meddelt bevilling i begge sager.

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet 1 ansøgning om kæretilladelse efter den færøske retsplejelov. Ansøgningen var indgivet af tiltalte. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.

En af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret side 36.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne fra årene 1996-2007.

4. Konkrete sager, hvori der i 2008 er truffet afgørelse i nævnets afdeling for appeltilladelser

Årsberetningen for 2008 indeholder alene referater af udvalgte sager, hvori der er truffet afgørelse i ansøgningssager om tilladelse til anke eller kære til Højesteret. Der kan i øvrigt henvises til Procesbevillingsnævnets hjemmeside, hvor nævnet i 2008 er begyndt løbende at lægge referater ud fra udvalgte sager i forbindelse med nævnets afgørelse i sagerne.

4.1. Civile sager

4.1.1. Civile ankesager

Var videregivelse af oplysning om ophævelse af tv-værtindes samliv retsstridig?

V, der er en kendt tv-værtinde, og hendes mand havde anlagt en privat straffesag mod et ugeblad, U, og to dagblade, D og E, der havde bragt artikler med oplysning om, at V havde købt en

ejerlejlighed alene samt om V's samliv med sin mand og børn. V og hendes mand havde nedlagt påstand om, at U, D og E blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 264 d (krænkelser af privatlivets fred), og at V og hendes mand blev tilkendt godtgørelse for tort. Byretten fandt, at artiklerne kun indeholdt oplysninger, der officielt lod sig dokumentere, men artiklernes hovedsigte fandtes at have været at videregive oplysning om V's ophævelse af samlivet med sin mand. Byretten fandt, at der herved var videregivet en privat og beskyttet oplysning, der var omfattet af straffelovens § 264 d. På baggrund af V's arbejde som studievært og de oplysninger, som hun og hendes mand selv tidligere havde videregivet om deres privatliv, fandt byretten imidlertid, at artiklerne ikke var mere vidtgående med hensyn til oplysninger om privatlivets forhold end dem, som de selv havde indvilliget i at videregive, og byretten frifandt derfor U, D og E. Kun V ankede sagen til Østre Landsret. Landsretten fandt, at det centrale i artiklerne var samlivsophævelsen, og at videregivelsen af oplysningen herom var omfattet af straffelovens § 264 d. Landsretten delte sig herefter i spørgsmålet om, hvorvidt videregivelsen var uberettiget. Flertallet fandt, uanset at V som kendt tv-værtinde måtte tåle nogen offentlig omtale af sin person, at omtalen af samlivsophævelsen var uberettiget. På den baggrund fandt flertallet, at straffelovens § 264 d var overtrådt. Mindretallet fandt efter en samlet vurdering af karakteren af meddelelsen om V's private forhold, at hun er en offentlig person, samt indholdet og omfanget af hendes udtalelser til pressen, at videregivelsen ikke kunne anses for uberettiget og strafbar efter straffelovens § 264 d, ligesom mindretallet af samme grund ikke fandt, at der var grundlag for tortgodtgørelse efter erstatningsansvarsloven. Der blev afsagt dom efter stemmeflertallet, således at U, D og E blev idømt dagbøder, og V blev tilkendt tortgodtgørelse på 20.000 kr. fra U, D og E hver især. Procesbevillingsnævnet meddelte U, D og E tilladelse til at anke landsrettens dom til Højesteret.

Københavns Byrets dom af 23. april 2007 (BS 44C-4308/2006, BS 44C4310/2006 og BS 44C-5089/2006).

Østre Landsrets dom af 11. april 2008 (10. afd., nr. B-953-07).

Tilladelse til anke til Højesteret af 1. juli 2008 (PBN 2008-22-0295, 2008-22-0298 og 2008-25-0299).

Var det retsstridigt at offentliggøre billeder fra tv-værtindes og hendes tidligere samlevers fælles lejlighed samt billeder, hvor hun, mens hun var gravid, badede topløs på en strand?

V, der er en kendt tv-værtinde, havde anlagt en privat straffesag mod et ugeblad, S, der blandt andet på forsiden af ugebladet havde bragt billeder og oplysninger om V. Der var dels tale om nogle billeder, hvor V, der var gravid, badede topløs på en offentlig tilgængelig strand (forhold 1), og dels i et senere nummer af ugebladet nogle billeder fra V og V's tidligere samlevers daværende lejlighed, herunder soveværelse blandt andet ledsaget af teksterne "I seng med [V] " og "Viser det hele frem"(forhold 2). Billederne i forhold 2 var fra en ejendomsmæglers hjemmeside. V havde i

begge forhold nedlagt påstand om, at S blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 264 d (krænkelser af privatlivets fred), og at V blev tilkendt godtgørelse for tort. Byretten fandt i forhold 1, at billederne angik V's helt private forhold og ikke tjente nogen samfundsmæssig interesse, og at U derfor ved sin videregivelse af billederne havde gjort sig skyldig i overtrædelse af straffelovens § 264 d. I forhold 2 fandt byretten, at billederne var tilgængelige for alle på en hjemmeside hos en ejendomsmægler, hvorfor viderebringelsen af billederne ikke udgjorde en overtrædelse af straffelovens § 264 d. Sammenholdt med teksterne til billederne fandt byretten imidlertid, at der var sket så grov en krænkelser af V, at hun havde krav på godtgørelse. På den baggrund idømte retten U 20 dagbøder af 1.000 kr. samt tilkendte V en godtgørelse for tort på 75.000 kr. U ankede sagen til Østre Landsret. Henset til, at V er kendt i offentligheden og har optrådt i radio og tv i flere udsendelser i udfordrende påklædning og har besvaret spørgsmål af seksuel karakter direkte og personligt fandt landsretten, at V måtte tåle en vis nærgående behandling af sin person. På den baggrund, og idet V selv havde bragt sig i situationen i forhold 1, fandt landsretten det overvejende betænkeligt at anse billederne for at vedrøre et forhold eller i øvrigt at være taget under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden, jf. straffelovens § 264 d. U blev derfor frifundet for straf vedrørende forhold 1. Landsretten fandt imidlertid, at V i forhold 1 havde været udsat for en retsstridig krænkelser, der berettigede hende til godtgørelse. Landsretten tiltrådte byrettens afgørelse om, at der ikke var grundlag for straf vedrørende forhold 2. Efter en samlet vurdering af karakteren af billederne, tekstomtalen og overskrifterne i forhold 2, og at V er en offentlig person samt indholdet af hendes udtalelser til pressen m.v., og V's mediemæssige image i øvrigt fandt landsretten, at forholdet heller ikke kunne anses for at indebære en retsstridig krænkelser, der berettigede V til godtgørelse for tort. Procesbevillingsnævnet meddelte A tilladelse til at anke landsrettens dom til Højesteret.

Retten på Frederiksbergs dom af 13. september 2007 (BS 01-D-4311/2006).

Østre Landsrets dom af 5. september 2008 (3. afd., nr. B-2635-07).

Tilladelse til anke til Højesteret af 25. november 2008 (PBN 2008-22-0483).

Var godtgørelsesniveauet for overtrædelse af ansættelsesbevisloven passende fastsat?

F blev den 1. august 2006 ansat som sagsbehandler/kontorassistent hos ejendomsmæglerfirmaet E. Den 12. oktober 2006 blev F opsagt. Uanset det, der var oplyst om den økonomiske situation for den afdeling af firmaet, som F arbejdede i, og som alene havde været i drift i godt 2 måneder, havde E ikke bevist, at afskedigelsen af F ikke helt eller delvist var begrundet i den omstændighed, at hun var gravid. Hun havde herefter krav på godtgørelse efter ligebehandlingslovens § 9, jf. § 16, stk. 2 og 3. Under hensyn til længden af hendes ansættelsesperiode blev godtgørelsen fastsat til

114.000 kr. svarende til 6 måneders løn. I F's ansættelsesbevis var et forkert selskab angivet som F's arbejdsgiver, hvilket var en tilsidesættelse af ansættelsesbevislovens § 2, stk. 2, nr. 1. Byretten fandt, at manglen ikke havde haft konkret betydning for F og fastsatte en godtgørelse på 1.000 kr. for overtrædelsen af ansættelsesbevisloven. Landsretten fandt, at den mangelfulde oplysning om F's arbejdsgivers identitet gav anledning til, at F fejlagtigt rettede sit udenretlige krav mod det angivne selskab, ligesom hun efterfølgende fejlagtigt indgav stævning mod dette selskab, og manglen derfor havde haft konkret og væsentlig betydning for F i forbindelse med ophøret af hendes ansættelsesforhold. Herefter og under hensyn til den generelle justering i nedadgående retning, men også nuancering, der er tilstræbt ved lov nr. 174 af 27. februar 2007 af godtgørelsesniveauet i forhold til det niveau, som blev fastlagt ved Højesterets dom gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1997, side 1702, fastsatte landsretten godtgørelsen efter ansættelsesbevislovens § 6, stk. 1, 2. pkt., til 9.000 kr. svarende til ca. 2 ugers løn. Procesbevillingsnævnet meddelte F tilladelse til at anke landsrettens dom.

U 2009.30 V.

Tilladelse til anke til Højesteret af 30. december 2008 (PBN 2008-22-0571).

Forelå der tungtvejende grunde for at fravige udgangspunktet om fælles forældremyndighed, jf. forældreansvarslovens § 11?

Faderen, F, havde anlagt sag mod moderen, M, med påstand om, at forældremyndigheden over deres fælles barn B, der var 6 år, og som parterne havde fælles forældremyndighed over, skulle tillægges ham alene, subsidiært at parterne skulle have fælles forældremyndighed, således at B skulle have bopæl hos ham. M havde nedlagt påstand om, at hun skulle tillægges forældremyndigheden alene. Til brug for retssagen blev der indhentet en børnesagkyndig udtalelse. Af konklusionen heri fremgik blandt andet, at B og forældrene boede sammen, indtil B blev to år. Herefter havde forældrene boet inden for få kilometers afstand af hinanden. B havde haft bopæl hos M, og F havde haft samvær med B i 5 af 14 dage. F havde haft en del kritik af M. Kritikken syntes at være taget til, efter at F og M havde etableret nye familier. F havde sendt en indberetning til Socialforvaltningen, der ikke fandt anledning til støtteforanstaltninger. Fra skole og SFO var B beskrevet som en glad dreng, der fungerede godt fagligt og med andre børn. F forekom følelsesmæssigt noget uafbalanceret, og hans letvakte kritik af M syntes på uhensigtsmæssig vis at bringe B i loyalitetskonflikt. Da B havde udviklet sig positivt med bopæl hos M og samvær med F talte dette yderligere for, at forældremyndigheden skulle tillægges M. For byretten forklarede F blandt andet, at han skulle giftes på ny, og at hans forlovede havde et barn på fem år. Han havde i 1998 været indlagt i tre dage på psykiatrisk afdeling. Han havde i dag ingen kontakt til det

psykiatriske system. M forklarede blandt andet, at hun og hendes kæreste, som hun havde kendt omkring et år, ventede barn sammen. Hun havde selv kørt F til psykiatrisk klinik og mente, at han havde været indlagt flere gange. Byretten fandt, at der ikke var fremkommet oplysninger om omstændigheder, der burde føre til en fravigelse af udgangspunktet om fælles forældremyndighed, jf. forældreansvarslovens § 11. På baggrund af de foreliggende oplysninger fandt byretten, at B skulle have bopæl hos M. M ankede dommen til landsretten med påstand om, at hun skulle tillægges forældremyndigheden alene. F ankede med påstand om fælles forældremyndighed, således at B skulle have bopæl hos ham. For landsretten forklarede M supplerende blandt andet, at samværet fungerede uden de store problemer. Landsretten fandt efter de foreliggende oplysninger, herunder det i den børnesagkyndige undersøgelse anførte om parterne og deres forhold, som måtte anses for skadeligt for B, hvilket understøttedes af det indtryk, som parternes forklaringer i landsretten havde efterladt, at der forelå tungtvejende grunde, som gjorde det påkrævet at ophæve den fælles forældremyndighed. Henset hertil og til oplysningerne om B's hidtidige opvækst og tilknytning til M tillagde landsretten M forældremyndigheden alene. Procesbevillingsnævnet meddelte F tilladelse til at anke landsrettens dom til Højesteret. Parterne indgik i Højesteret forlig om fælles forældremyndighed, og således at B skulle have bopæl hos M.

Retten i Hillerøds dom af 10. januar 2008 (BS 17-1-986/2006).

Østre Landsrets dom af 25. marts 2008 (13. afd., nr. B-306-08).

Tilladelse til anke til Højesteret af 23. juni 2008 (PBN 2008-23-0024).

Procesbevillingsnævnet har i 2008 meddelt tilladelse til anke til yderligere to forældremyndighedssager til afklaring af praksis efter de nye regler.

Tilladelse til anke til Højesteret af 5. november 2008 (PBN2008-23-0036)

Højesterets dom af 1. maj 2009 (sag 401-2008)

Tilladelse til anke til Højesteret af 16. december 2008 (PBN 2008-23-0047)

Højesterets dom af 30. juni 2009

Var uenighed om skolevalg i sig selv til hinder for fælles forældremyndighed?

Moderen, M, havde anlagt sag mod faderen, F, med påstand om, at hun tillagdes eneforældremyndigheden over deres fælles barn, B, som var 8 år. Forældrenes uoverensstemmelser angik navnlig, hvor B skulle gå i skole. Landsretten udtalte, at skolevalg er en væsentlig beslutning, som efter forældreansvarslovens § 3 kræver enighed mellem indehaverne af den fælles forældremyndighed, og domstolene kan ikke afgøre en sådan tvist. Da parterne ikke kunne blive enige om skolevalget trods længerevarende bestræbelser herpå, og under hensyn til parternes samarbejdsvanskeligheder efter byretsdommen, fandtes der at foreligge tungtvejende grunde til at ophæve den fælles forældremyndighed, som herefter blev tillagt M. Procesbevillingsnævnet meddelte afslag på ansøgning fra faderen om tilladelse til anke af landsrettens dom til Højesteret.

TfA 2009.60 Ø.

Afslag på anke til Højesteret af 29. oktober 2008 (PBN 2008-23-0040).

4.1.2. Civile kæresager

Var frihedsberøvelse af tunesisk statsborger, der var udvist, fordi han var anset for en fare for statens sikkerhed, lovlig?

I 2001 fik U, der var tunesisk statsborger, meddelt opholdstilladelse i Danmark i medfør af familiesammenføringsreglerne. Den 12. februar 2008 om morgenen blev U af politiet frihedsberøvet i forbindelse med en ransagning, der ifølge Politiets Efterretningstjeneste havde bekræftet, at U var i færd med at planlægge drab på en person, som havde tegnet en af Muhammed-tegningerne i Jyllands-Posten i september 2005. Forud for ransagningen havde Integrationsministeriet, I, på baggrund af en indstilling fra justitsministeren vurderet, at U måtte anses for en fare for statens sikkerhed, jf. udlændingelovens § 45 b, stk. 1, og samme dag som frihedsberøvelsen traf Udlændingesservice, S, afgørelse om, at U skulle udvises for bestandig, jf. udlændingelovens § 25 og § 32, stk. 4. Den 14. februar 2008 afsagde byretten en kendelse, hvorefter frihedsberøvelsen var lovlig og blev opretholdt, og den 27. februar 2008 stadfæstede landsretten kendelsen. Procesbevillingsnævnet meddelte U tilladelse til at indbringe landsrettens kendelse for Højesteret. Højesteret udtalte, at domstolenes kontrol i medfør af udlændingelovens § 37 af en frihedsberøvelses lovlighed skal indebære en vis prøvelse af det faktuelle grundlag for afgørelsen om, at udlændingen må anses for en fare for statens sikkerhed. Der må kræves en rimelig sandsynliggørelse af, at der har været et sådant faktisk grundlag for farevurderingen, at frihedsberøvelsen ikke kan anses for uhjemlet eller ubegrundet. Denne sandsynliggørelse må ske ved, at myndighederne for retten fremlægger de i så henseende fornødne oplysninger med passende

adgang til kontradiktion. Højesteret fandt, at byrettens og landsrettens prøvelse af frihedsberøvelsen ikke havde levet op til de krav, der måtte stilles til domstolskontrollen i medfør af § 37. Dette kunne dog ikke føre til, at U blev løsladt, men Højesteret ophævede kendelserne og hjemviste sagen til byretten med henblik på den fornødne domstolsprøvelse. Der blev ved Højesterets kendelse ikke taget stilling til gyldigheden af I's afgørelse om, at U måtte anses for en fare for statens sikkerhed, eller til S' afgørelse om, at han skulle udvises, idet disse afgørelser ikke kunne prøves under en sag om frihedsberøvelse.

Tilladelse til kære til Højesteret af 4. april 2008 (PBN 2008-22-0190).

U 2008.2394 H.

Procesbevillingsnævnet meddelte tilladelse til kære til Højesteret i en sag med samme problemstilling og udfald som i PBN 2008-22-0190.

Tilladelse til kære til Højesteret af 4. april 2008 (PBN 2008-22-0191)

U 2008.2406/1

By- og landsrettens fornyede prøvelse af spørgsmålet om lovligheden af frihedsberøvelse af tunesisk statsborger, der var udvist, fordi han var anset for en fare for statens sikkerhed.

Efter at Højesteret ved ovennævnte kendelse i U 2008.2394 H havde hjemvist sagen til byretten, afsagde byretten kendelse om, at frihedsberøvelsen var lovlig, og at U fortsat skulle tilbageholdes. Kendelsen blev stadfæstet af landsretten. Procesbevillingsnævnet meddelte U tilladelse til at indbringe landsrettens afgørelse for Højesteret. Højesteret udtalte, at en oplysning i en redegørelse fra Politiets Efterretningstjeneste, P, efter sin karakter, eller i sammenhæng med hvad der i øvrigt foreligger oplyst, kunne understøtte, at der foreligger den fornødne sandsynliggørelse af det faktuelle grundlag for farevurderingen, mens en oplysning i en redegørelse i andre tilfælde kun kunne understøtte, at der forelå den fornødne sandsynliggørelse, hvis den blev nærmere belyst. Da det om de oplysninger, P havde henvist til, alene var anført, at de hidrørte fra P's overvågning og efterforskning, og der ikke var fremlagt oplysninger om grundlaget for P's vurdering, hvorefter der havde været en tæt forbindelse mellem U og en anden tunesisk statsborger med henblik på at dræbe en tegner, og da der ikke var anført noget om, hvorledes de øvrige oplysninger om U var tilvejebragt, fandt Højesteret, at oplysningerne om U's aktiviteter ikke havde været tilstrækkeligt belyst. Der havde som følge heraf ikke i fornødent omfang været mulighed for kontradiktion og for at foretage en prøvelse af det faktuelle grundlag for Integrationsministeriets afgørelse om, at U

måtte anses for en fare for statens sikkerhed. Højesteret tog derfor U's påstand om, at han ikke burde have været frihedsberøvet ved byrettens og landsrettens kendelser, til følge.

Tilladelse til kære til Højesteret af 29. august 2008 (PBN 2008-22-0413).

U 2009.420 H.

Sag med samme problemstilling som i PBN 2008-22-0413

Efter at Højesteret ved ovennævnte kendelse i U 2008.2406/1 havde hjemvist sagen til byretten, afsagde byretten kendelse om, at frihedsberøvelsen var lovlig, og at U fortsat skulle tilbageholdes. Kendelsen blev stadfæstet af landsretten. Procesbevillingsnævnet meddelte U tilladelse til at indbringe landsrettens afgørelse for Højesteret. Efter det, der var oplyst om U, herunder det, der var fundet ved ransagninger, og det, der var oplyst om, at Politiets Efterretningstjenestes overvågning havde vist, at U to gange havde været ved en tegners bopæl, tiltrådte Højesteret, at det var rimeligt sandsynliggjort, at der havde været et sådant faktisk grundlag for farevurderingen af ham, at frihedsberøvelsen ikke kunne anses for uhjemlet eller ubegrundet. Da der var givet U fuld indsigt i det materiale, der dannede grundlag for bedømmelsen, og han havde haft mulighed for at udtale sig under sagens behandling for såvel byretten som landsretten, stadfæstede Højesteret landsrettens kendelse.

Tilladelse til kære til Højesteret af 29. august 2008 (PBN 2008-22-0414).

U 2009.426 H.

Kan der alene foretages udlæg i forbindelse med en udkørende fagedforretning, hvor hverken skyldneren eller aktivet er til stede, hvis det sandsynliggøres, at skyldneren fortsat bor eller opholder sig på adressen?

Pantefogeden havde på vegne af SKAT foretaget udlæg i en skyldners, S, ret til falden arv efter S's forældre under en udkørende fagedforretning på S's sidst kendte bopæl i medfør af retsplejelovens § 487, stk. 1, nr. 1, jf. § 235, stk. 4. På tidspunktet for udlæggets foretagelse var SKAT bekendt med, at S ikke længere boede på den omhandlede adresse, og at han formentlig opholdt sig i Spanien. S anmodede efterfølgende om, at gyldigheden af udlægget blev prøvet i fogedretten. Fogedretten ophævede udlægget. SKAT kærede fogedrettens kendelse til landsretten. Landsretten udtalte, at det følger af U 2005.1115 Ø, at udlæg i forbindelse med en udkørende fagedforretning, hvor hverken skyldneren eller aktivet er til stede, alene kan foretages, hvis det sandsynliggøres, at

skyldneren fortsat bor eller opholder sig på adressen. Under de foreliggende omstændigheder, hvor skyldneren var ubekendt på adressen, og den faldne arv ikke var til stede på adressen, fandt landsretten, at betingelserne for foretagelse af udlæg i forbindelse med udkørende fogedforretning derfor ikke var opfyldt. Landsretten stadfæstede på den baggrund fogedrettens kendelse. Procesbevillingsnævnet meddelte SKAT tilladelse til at kære landsrettens kendelse til Højesteret.

Fogedretten i Nykøbing Falsters kendelse af 27. februar 2008 (FS 3-10207-2007).

Østre Landsrets kendelse af 3. juli 2008 (4. afd., nr. B-780-08).

Tilladelse til kære til Højesteret af 20. november 2008 (PBN 2008-22-0375).

4.2. Straffesager

4.2.1. Anke i straffesager

Er pokerspil omfattet af straffelovens § 204 om hasard?

33-årig T var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 204 ved fra den 1. januar 2005 til 30. november 2006 som formand i Dansk Pokerforbund i forbundets daværende lokaler i en lejlighed nord for København og efterfølgende i lokaler hos Charlottenlund Travbane offentligt og adskillige gange ugentligt at have foranstaltet hasardspil i form af poker med penge som indsats. Det fremgik af T's forklaring bl.a., at der i forbundet blev spillet Texas Hold'Em. Byretten fandt det ikke med tilstrækkelig sikkerhed godtgjort, at den form for turneringspoker kunne betegnes som hasard i straffelovens forstand. Der blev herved blandt andet lagt vægt på, at en spiller måtte besidde en vis kunnen med hensyn til f.eks. analyse, strategi m.v., hvorfor der var mindre chance for, at en spiller uden sådan kunnen eller indsigt vandt en turnering. Byretten frifandt derfor T. Anklagemyndigheden ankede dommen til landsretten, der fandt T skyldig i den rejste tiltale. Landsretten anførte blandt andet, at det efter størrelsen af indskuddene og de heraf afledede præmier kunne lægges til grund, at der under de afholdte turneringer blev spillet om ikke ubetydelige økonomiske værdier. Landsretten fandt på den baggrund ikke, at det kunne tillægges betydning, at pokerspillet blev afviklet som No Limit Texas Hold'em-turneringspoker med et ikke ubetydeligt antal spilleomgange. Herefter, og da det efter T's forklaring om Dansk Pokerforbunds formål og om mulighederne for efter et kort medlemskab at deltage i de udbudte turneringsspil måtte lægges til grund, at spillene foregik på et sted, der efter straffelovens § 204, stk. 2, måtte ligestilles med et offentligt sted, fandtes T skyldig efter anklageskriftet, således som dette var

præciseret for landsretten. Procesbevillingsnævnet meddelte T tilladelse til at anke landsrettens dom til Højesteret.

U 2008.809 Ø.

Tilladelse til anke til Højesteret af 9. maj 2008 (PBN 2008-25-0052).

Var der grundlag for udvisning af EU-statsborger i forbindelse med dom på 60 dages fængsel for vold?

Den på gerningstidspunktet 25-årige T blev idømt fængsel i 60 dage for vold eller trussel om vold efter straffelovens § 119, stk. 1, ved at have overfaldet en buschauffør, som han spyttede en gang i ansigtet, ligesom han tildelte chaufføren et knytnæveslag i ansigtet. T, der var britisk statsborger og født og opvokset i Storbritannien, hvor tre af hans søskende boede, havde boet og arbejdet i Danmark siden november 2005. Han havde EU/EØS-opholdstilladelse med gyldighed til november 2010. Også hans forældre og hans storebror boede i Danmark. Ved byrettens dom blev T desuden udvist af Danmark med indrejseforbud i 5 år. Dommen blev i det hele stadfæstet af landsretten. Procesbevillingsnævnet meddelte T tilladelse til at anke landsrettens dom til Højesteret. Højesteret udtalte, at voldsforholdet, ved hvilket T spyttede og slog buschaufføren i ansigtet, blev begået som en spontan reaktion på, at chaufføren ikke ville tillade, at en af T's venner medbragte en flaske spiritus i bussen, og i forbindelse hermed nægtede at køre videre og lukkede bussens døre. Endvidere var T ikke straffet forud for voldsforholdet. Herefter fandt Højesteret, at der efter en afvejning af på den ene side T's tilknytning til Danmark og herboende personer og på den anden side karakteren af det begåede enkeltstående voldsforhold forelå hensyn, som afgørende talte imod udvisning, jf. udlændingelovens § 26, stk. 2, og T blev derfor frifundet for påstanden om udvisning.

Tilladelse til anke til Højesteret af 28. april 2008 (PBN 2008-25-0074).

U 2009.808 H.

Var der grundlag for udvisning af EU-statsborger i forbindelse med dom på 30 dage for butikstyveri?

Den 28-årige litauiske statsborger T indrejste i Danmark fra Sverige, og samme dag begik han tyveri i et stormagasin, hvor han under anvendelse af en »russerpose« stjal diverse varer til en samlet værdi af 4.700 kr. Ved byrettens dom blev T idømt fængsel i 30 dage og udvist af Danmark med indrejseforbud i 5 år. Dommen blev stadfæstet af landsretten. Procesbevillingsnævnet

meddelte T tilladelse til at anke landsrettens dom til Højesteret. Højesteret udtalte, at betingelserne for udvisning efter udlændingelovens § 24, nr. 2, jf. § 26, stk. 1, var opfyldt, og at spørgsmålet derfor var, om udvisningen ville være forenelig med artikel 33, sammenholdt med artiklerne 27 og 28, i direktiv 2004/38 EF af 29. april 2004 (opholdsdirektivet), jf. herved udlændingelovens § 2, stk. 3. T var uden tilknytning til Danmark, og ved anholdelsen fandtes han i besiddelse af en pose, der indvendigt var forsynet med stanniol eller lignende med henblik på at omgå butiksalarmer, samt en bidetang. Efter oplysningerne om T's forhold sammenholdt med tyveriets professionelle karakter var kriminaliteten udtryk for en adfærd, som udgjorde en reel, umiddelbar og tilstrækkeligt alvorlig trussel, der berørte en grundlæggende samfundsinteresse, jf. opholdsdirektivets artikel 27, stk. 2, 2. led. Dette bestyrkedes af oplysninger om, at T tidligere var idømt længerevarende fængselsstraffe i Litauen. Da en udvisning med indrejseforbud i 5 år herefter ikke ansås for stridende mod proportionalitetsprincippet i direktivets artikel 27, stk. 2, 1. led, sammenholdt med artikel 28, stk. 1, stadfæstede Højesteret dommen.

Tilladelse til anke til Højesteret af 28. april 2008 (PBN 2008-25-0104).

U 2009.813 H.

Procesbevillingsnævnet har i 2008 meddelt tilladelse til anke til yderligere tre sager til afklaring af praksis om udvisning af EU-statsborgere i forbindelse korterevarende fængselsstraffe (PBN 2008-25-0217, 2008-25-0274 og 2008-25-0276).

Var salg af T-shirts via firmaet Fighters and Lovers med henblik på at sende en del af overskuddet til organisationerne FARC og PFLP støtte til terrorgrupper? Sanktionsniveau.

T1-T6 var tiltalt for forsøg på at yde støtte til grupper, der begår terror, fordi de via firmaet Fighters and Lovers medvirkede til salg af T-shirts med henblik på at sende en del af overskuddet til organisationerne FARC og PFLP. De tiltalte blev alle frifundet i byretten, men fundet skyldige ved landsretten, der idømte T3 og T6 fængsel i 6 måneder, mens de øvrige tiltalte blev idømt betingede fængselsstraffe på mellem 60 dage og 4 måneder. Procesbevillingsnævnet meddelte T1-T6 tilladelse til at anke landsrettens dom til Højesteret. Højesteret lagde i overensstemmelse med landsrettens bevisresultat til grund, at FARC og PFLP har begået alvorlige overgreb mod civilbefolkningen med forsæt til at skræmme befolkningen i alvorlig grad eller for at destabilisere de grundlæggende politiske, forfatningsmæssige, økonomiske og samfundsmæssige strukturer i henholdsvis Colombia og Israel på en sådan måde, at handlingerne i kraft af deres karakter kan tilføje landene alvorlig skade. Højesteret fandt, at landsretten med rette havde henført FARC's og

PFLP's handlinger til straffelovens § 114. T1-T4 og T6 havde for landsretten erkendt at have medvirket til produktion, salg og distribution af T-shirts, hvor overskuddet skulle anvendes til at købe radioudstyr til FARC og et trykkeri til PFLP. T5 havde stillet serverkapacitet til rådighed med viden om, at det drejede sig om at tilvejebringe penge til FARC og PFLP. T5 var i landsretten yderligere dømt for at have udarbejdet udkast til pressemeddelelse, hvilket udgik af sagen for Højesteret. I overensstemmelse med landsrettens bevisresultat lagde Højesteret til grund, at alle de tiltalte havde været bekendt med eller i hvert fald anset det for overvejende sandsynligt, at FARC og PFLP begår handlinger omfattet af § 114 eller har til hensigt at gøre det. På den baggrund tillagde Højesteret det ikke betydning for skyldspørgsmålet, at de tiltalte ikke havde opfattet FARC og PFLP som terrororganisationer. Herefter, og da de tiltaltes indsigelser om støttens humanitære formål og om materiel atypicitet ikke kunne føre til straffrihed, tiltrådte Højesteret, at de tiltalte var fundet skyldige i forsøg på overtrædelse af straffelovens § 114 b, nr. 2. En påstand fra T5 om ophævelse og hjemvisning blev ikke taget til følge. Højesteret fandt straffene for T1-T4 og T6 passende bestemt, mens straffen for T5 blev nedsat fra fængsel i 4 måneder til fængsel i 60 dage. For T3 og T6 fandt Højesteret det under de foreliggende omstændigheder – herunder at den nærmere rækkevidde af straffelovens § 114 har givet anledning til tvivl – forsvarligt også for disses vedkommende at gøre straffen betinget. Med disse ændringer stadfæstede Højesteret landsrettens dom.

Tilladelse til anke til Højesteret af 24. november 2008 (PBN 2008-25-242, 2008-25-0243, 2008-25-0244, 2008-25-0245, 2008-25-0247 og 2008-25-0248)

U 2009.1453 H

4.2.2. Kære i straffesager

Kunne personer, der i USA var dømt i samme sagskompleks, efter at de havde indgået tilståelsesaftaler ("plea bargains"), føres som vidner under straffesag i Danmark?

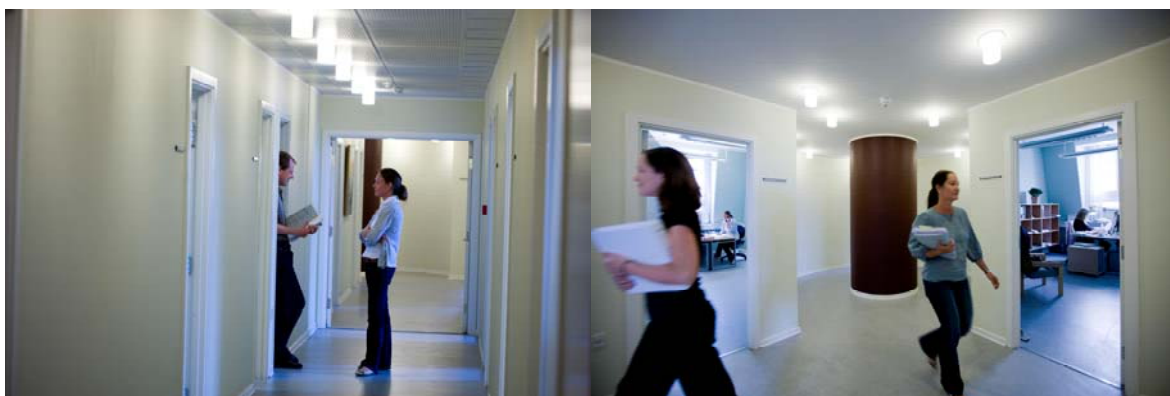
Under en straffesag mod T1-T3 ønskede anklagemyndigheden at føre fire personer, A-D, som vidner navnlig vedrørende tiltale for indførsel fra Holland og udførsel til USA af 250.000 ecstasytabletter. A-D var i USA dømt i samme sagskompleks, efter at de med den amerikanske anklagemyndighed havde indgået såkaldte tilståelsesaftaler ("plea bargains"). Disse aftaler indebærer bl.a., at de pågældende har forpligtet sig til at samarbejde med myndighederne ved at afgive forklaring i sager mod medgerningsmænd, og at en tilsidesættelse af denne forpligtelse kan medføre bortfald af de fordele i form af påtalefrafald og strafnedsættelse, som er opnået eller stillet i udsigt. Byretten tillod ikke anklagemyndigheden at føre de fire vidner, og T1-T3 blev frifundet. Dommen blev anket til landsretten, der udskilte spørgsmålet, om vidnerne kunne føres, til særskilt

afgørelse og bestemte, at vidnerne kunne føres. Procesbevillingsnævnet meddelte T1-T3 tilladelse til at anke landsrettens kendelse til Højesteret. Højesteret udtalte, at selv om tilståelsesaftaler som de omhandlede ikke lovligt kunne indgås af en dansk anklagemyndighed, kunne de dog ikke anses for stridende mod grundlæggende danske retsprincipper. På denne baggrund, og da der ved behandlingen af sager om international kriminalitet måtte tages hensyn til, at andre lande kan have straffeprocessuelle regler, som adskiller sig fra de danske, kunne de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, som er baggrunden for, at tilståelsesaftaler som de foreliggende ikke anerkendes i dansk ret, ikke føre til, at anklagemyndigheden afskæres fra at føre A-D som vidner i den danske straffesag. Ved vurderingen af forklaringernes bevisværdi må det imidlertid tages i betragtning, at forklaringerne kan være usande, fordi de er motiverede af de lovede fordele. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens kendelse.

Tilladelse til kære til Højesteret af 8. august 2008 (PBN 2008-25-0187, 2008-25-0188 og 2008-25-0189).

U 2009.941 H.

---

5. Nævnets virksomhed i 2008 i afdelingen for fri proces

De nye regler om fri proces og dermed etableringen af nævnets afdeling for fri proces trådte som nævnt først i kraft med virkning fra 1. januar 2007.

Nævnet har i 2008 afholdt 42 møder i afdelingen for fri proces.

Nævnet har i 2008 modtaget 1.084 sager vedrørende fri proces.

1.249 sager er blevet afsluttet i 2008. Der var herefter 225 uafsluttede sager ved årets udgang.

Det bemærkes, at nævnets behandling af anmodning om genoptagelse mv. af nævnets afgørelser bliver journaliseret under den tidligere sag og således ikke er inkluderet i disse tal.

141 sager er blevet afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence mv.).

Nævnet har i 2008 afgjort 1.108 sager, der fordeler sig som følger¹:

	Bevillinger*	Stadfæstelse	Hjemvisning*	Fristafslag	Afvisning**	I alt
Fri proces til sager i 1. instans	187	611	54	21	31	904
Fri proces til appelsager	44	124	4	1	12	185
Genoptagelsesklager	0	9	1	0	0	10
Aktindsigtsklager	0	6	0	0	1	7

*I tallene for bevillinger og hjemvisninger indgår også delvise bevillinger eller hjemvisninger, hvilket også gælder for oversigterne vedrørende de enkelte bestemmelser i de følgende afsnit.

**Gruppen dækker bl.a. over sager, hvor nævnet har afvist at behandle sagen under henvisning til, at ansøgningen eller klagen er indgivet for sent i forhold til retssagens hovedforhandling, hvor retssagen er afsluttet ved forlig, der omfatter sagens omkostninger eller hvor ansøgeren har hævet retssagen.

¹ I oversigten er ikke medtaget 2 sager, hvor nævnet traf afgørelse efter henholdsvis retsplejelovens § 331, stk. 4 og 331, stk. 6. En af disse sager er refereret på side 60 f.

En undersøgelse af sagsbehandlingstiden i oktober kvartal 2008 (355 sager) har givet følgende resultat:

Sagsbehandlingstid	I alt
Under 4 uger	25 %
Under 6 uger	38 %
Under 8 uger	48 %
Under 10 uger	59 %
Under 12 uger	66 %
Under 14 uger	72 %
Under 16 uger	78 %
Alle	100 %
Antal sager i alt (355)	

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra klageren, Civilstyrelsen og retterne mv.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for fri proces er for oktober kvartal 2008 på 10,7 uger. Der er tale om et fald på næsten 8 uger i forhold til 2007, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var på 18,3 uger. Den meget lange sagsbehandlingstid i 2007 skyldtes i høj grad Procesbevillingsnævnets samlede ressourcemæssige situation i 2007, og nævnet blev i 2008 tilført yderligere ressourcer.

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 6-8 uger. Nævnet vil derfor i 2009 fortsat have fokus på at nedbringe den gennemsnitlige sagsbehandlingstid yderligere.

Antallet af modtagne sager i 2008 var lidt højere end i 2007. Nævnet har 2008 desuden afsluttet et større antal sager end modtaget i året, ligesom nævnet i øvrigt har afsluttet et betydeligt større antal sager end i 2007. Dette har betydet, at den sagspukkel, der var opstået i 2007, er blevet nedbragt væsentligt. Denne positive udvikling skyldes ikke mindst nævnets samlede ressourcemæssige situation i 2008.

5.1. Fri proces til sager i 1. instans

5.1.1. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet 96 sager efter retsplejelovens § 325.

Heraf omhandlede 22 sager betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger forbundet med sagen. Nævnet stadfæstede under henvisning til, at denne betingelse ikke var opfyldt, 21 afgørelser og hjemviste 1 sag til Civilstyrelsen. I 14 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329.

74 sager vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces. Nævnet stadfæstede 56 afgørelser under henvisning til, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt, og hjemviste 18 sager. I 34 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329, og nævnet hjemviste 4 af sagerne til Civilstyrelsen med henblik på behandling efter denne bestemmelse.

5.1.2. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet realitetsbehandlede 712 sager efter retsplejelovens § 328 i 2008.

Nævnet meddelte bevilling i 176 sager, heraf 71 under henvisning til bestemmelsen i retsplejelovens § 328, stk. 3, hvorefter lejere, arbejdstagere og skadelidte anses for at have rimelig grund til at føre proces i retssager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade, medmindre forhold som nævnt i § 328, stk. 2, nr. 2-5, klart taler imod. I 3 sager blev bevilling meddelt under henvisning til retsplejelovens § 328, jf. cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970 om fri proces til ægtefælleskifte efter skiftelovens kap. VI.

Nævnet stadfæstede efter § 328 503 afslag på fri proces, heraf 147 i sager, der var omfattet af retsplejelovens § 328, stk. 3. I 43 sager blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, og i 3 sager blev der meddelt afslag til sagsøgeren i retssager om ærekrænkelse, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2. I 20 sager blev der meddelt afslag på fri proces i sager, der var omfattet af retsplejelovens § 328, jf. cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970.

33 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen med henblik på fornyet behandling, heraf 13 sager under henvisning til, at sagen var omfattet af reglen i retsplejelovens § 328, stk. 3. 4 sager blev hjemvist, idet nævnet fandt, at ansøgningen ikke kunne afslås under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed. 3 sager blev hjemvist under henvisning til, at sagen var omfattet af retsplejelovens § 328, jf. cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970.

Af de i alt 712 sager vedrørende retsplejelovens § 328 blev der i 130 sager tillige meddelt afslag efter retsplejelovens § 329, og nævnet hjemviste 3 sager til Civilstyrelsen med henblik på behandling efter denne bestemmelse.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	18	30	1
Erhvervsforhold	2	44	7
Erstatningsret, personskade	64	116	14
Erstatningsret, andet	10	42	1
Familie- og arveret	20	81	3
Fast ejendom	2	13	1
Formueret	15	27	2
Forældremyndighed og bopæl	12	20	1
Injurier	0	4	0
Lejeret	24	46	2
Skatteret	1	9	0
Sociale ydelser	0	11	0
Strafbare forhold	0	5	0
Udlændingeret	1	11	0
Andet	7	44	1
I alt	176	503	33

5.1.3. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet 42 sager om fri proces efter retsplejelovens § 329. I 11 sager blev der meddelt bevilling². I 29 sager stadfæstede nævnet afslag på fri proces alene i medfør af retsplejelovens § 329. 2 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	1	3	0
Erhvervsforhold	0	2	0
Erstatningsret, personskade	6	10	0
Erstatningsret, andet	0	3	2
Familie- og arveret	1	0	0
Fast ejendom	1	4	0
Formueret	0	1	0
Forældremyndighed og bopæl	0	1	0
Lejeret	0	1	0
Skatteret	0	1	0
Udlændingeret	1	1	0
Andet	1	2	0
I alt	11	29	2

5.1.4. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet 2 sager efter retsplejelovens § 336, hvorefter der kan ydes en ansøger, som har en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger forbundet med sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum. I begge sager stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag.

² Heri indgår også sager, hvor Civilstyrelsen i den påklagede afgørelse tillige havde meddelt afslag på fri proces efter enten retsplejelovens § 325 eller § 328.

5.2. Fri proces til appelsager

5.2.1. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet 16 sager efter retsplejelovens § 325.

Heraf omhandlede 11 sager betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger forbundet med sagen. Nævnet meddelte afslag på fri proces i 8 sager under henvisning til, at denne betingelse ikke var opfyldt. I 7 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329. Nævnet hjemviste 3 sager til Civilstyrelsen.

5 sager vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces. Nævnet afslog fri proces i de 5 sager under henvisning til, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt. I alle sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329.

5.2.2. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet realitetsbehandlede i 2008 141 sager efter retsplejelovens § 328. Nævnet meddelte bevilling i 37 sager. Nævnet afslog fri proces i 103 sager under henvisning til retsplejelovens § 328. I 4 af sagerne udsprang sagen af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. Af de i alt 141 sager blev der i 30 sager også meddelt afslag efter retsplejelovens § 329. 1 sag blev hjemvist til Civilstyrelsen til fornyet behandling. Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	0	3	0
Erhvervsforhold	0	4	0
Erstatningsret, personskade	2	11	0
Erstatningsret, andet	2	4	0
Familie- og arveret	1	14	0
Fast ejendom	0	5	0
Formueret	1	8	0
Forældremyndighed og bopæl	28	37	1
Lejeret	2	6	0
Skatteret	0	1	0
Sociale ydelser	1	6	0
Udlændingeret	0	1	0
Andet	0	3	0
I alt	37	103	1

5.2.3. Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329.

Nævnet har i 2008 realitetsbehandlet 15 sager om fri proces efter retsplejelovens § 329. Nævnet meddelte fri proces i 7 sager³. Der blev i 8 sager meddelt afslag alene i medfør af denne bestemmelse. Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	0	1	0
Erstatningsret, personskade	2	1	0
Fast ejendom	1	1	0
Formueret	0	1	0
Forældremyndighed og bopæl	0	1	0
Skatteret	1	1	0
Sociale ydelser	1	0	0
Andet	2	2	0
I alt	7	8	0

5.3. Klager over Civilstyrelsens afgørelser om afslag på genoptagelse

Procesbevillingsnævnet har i 2008 behandlet 10 klager over Civilstyrelsens afgørelse om afslag på genoptagelse. I 9 sager stadfæstede nævnet styrelsens afgørelse, og 1 sag blev hjemvist til fornyet behandling i styrelsen, idet nævnet fandt, at der forelå nye væsentlige oplysninger.

5.4. Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt

Procesbevillingsnævnet har i 2008 behandlet 7 klager over Civilstyrelsens afgørelse om aktindsigt. I 6 sager stadfæstede nævnet styrelsens afgørelse, og nævnet afviste 1 sag på grund af manglende kompetence.

³ Heri indgår også sager, hvor Civilstyrelsen i den påklagede afgørelse tillige havde meddelt afslag på fri proces efter enten retsplejelovens § 325 eller § 328.

6. Konkrete sager, der er afgjort i 2008 i afdelingen for fri proces

Årsberetningen for 2008 indeholder referater af udvalgte sager, der er afgjort i afdelingen for fri proces i 2008.

Retsplejelovens regler om fri proces er placeret i lovens kapitel 31 og § 500. Reglerne er medtaget som bilag 5 til årsberetningen.

6.1. Processuelle spørgsmål

6.1.1. Hjemmel/procesrisiko

Ikke fri proces til en sag om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning

Klager, der havde været sigtet og varetægtsfængslet i en sag om narkotikakriminalitet, ansøgte om fri proces til en sag om erstatning for uberettiget varetægtsfængsling, idet sigtelserne mod hende efterfølgende var opgivet. Civilstyrelsen afslog ansøgningen under henvisning til, at der ikke i retsplejelovens kapitel 31 om fri proces til sager, der behandles i den borgerlige retsplejes former, er hjemmel til at meddele fri proces til sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, som behandles i medfør af retsplejelovens kapitel 93 a. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 28. november 2008 (PBN 2008-31-0861) (Civilstyrelsen 08-210-11584)

Ikke grundlag for at afvise ansøgning om fri proces i en sag, som ønskes ført som gruppesøgsmål

Klager havde som initiativtager til i et gruppesøgsmål⁴ mod et forsikringsselskab anmodet om fri proces til et gruppesøgsmål. Det fremgik af sagen, at klager ønskede at blive udpeget som grupperepræsentant for den gruppe, som ønskede at anlægge sagen som gruppesøgsmål. Civilstyrelsen anførte ved sin afgørelse, at reglerne om gruppesøgsmål i retsplejelovens kapitel 23 a

⁴ Jf. reglerne om gruppesøgsmål i retsplejelovens kapitel 23 a.

stiller den forudsætning for behandling af ansøgning om fri proces fra en grupperepræsentant, at grupperepræsentanten er udpeget af retten efter § 254 e, idet den procesrisiko, der er for en grupperepræsentant, ikke er aktualiseret før dette tidspunkt. Civilstyrelsen afviste derfor ansøgningen om fri proces. Procesbevillingsnævnet fandt, at der ikke var grundlag for at afvise at behandle ansøgningen om fri proces under henvisning til, at der endnu ikke er udpeget en grupperepræsentant efter retsplejelovens § 254 c, og hjemviste sagen til Civilstyrelsen med henblik på, at styrelsen kunne tage stilling til, om betingelserne for i medfør af retsplejelovens § 329 at meddele fri proces til sagens anlæg er opfyldt.

Afgørelse af 18. december 2008 (PBN 2008-31-0872) (Civilstyrelsen 08-210-10057)

Fri proces kunne ikke gives til part, der efter ansøgningens indgivelse var afgået ved døden

Klager havde anmodet om fri proces til en sag anlagt mod hende af hendes tre børn, som påstod skifte af det uskiftede bo mellem klager og dennes afdøde ægtefælle. Før Civilstyrelsen traf afgørelse i sagen, afgik klager ved døden. Klagers advokat fastholdt ansøgningen om fri proces på klagers vegne. Civilstyrelsen afslog ansøgningen under henvisning til, at fri proces til en fysisk person forudsætter, at vedkommende har den fornødne processuelle partsevne, og klagers processuelle partsevne var ophørt, da klager afgik ved døden. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. § 325.

Afgørelse af 1. juli 2008 (PBN 2008-31-0261) (Civilstyrelsen 07-210-05937)

6.1.2. Kompetence

Advokatbeskikkelse under konkursbehandling

Klager havde søgt om fri proces med henblik på at få beskikket en advokat under behandlingen af sit konkursbo, idet klager bl.a. var af den opfattelse, at der ikke under sagen var tilvejebragt et retvisende billede af hendes økonomiske situation. Det fremgik af skifterettens retsbog, at konkursboet ville blive afsluttet i medfør af konkurslovens § 143, idet der ikke var midler til at dække den fortsatte behandling af boet. Skifteretten havde nægtet at beskikke en advokat for klager, jf. konkurslovens § 106. Civilstyrelsen afslog at meddele fri proces, idet der ikke var tale om en sag, der var under behandling i den borgerlige retsplejes former. Procesbevillingsnævnet stadfæstede afgørelsen og anførte ved sin afgørelse, at Procesbevillingsnævnet og Civilstyrelsen

ikke har kompetence til i medfør af retsplejelovens § 328, jf. § 325 og § 329, at meddele fri proces med henblik på advokatbeskikkelse under behandlingen af konkursboet i medfør af konkurslovens § 106, stk. 1.

Afgørelse af 11. juli 2008 (PBN 2008-31-0553) (Civilstyrelsen 08-210-10025)

Kompetencen til at meddele fri proces i fogedsager

Klager havde ansøgt om fri proces til en fogedsag, der var kæret til landsretten. Civilstyrelsen afslog ansøgningen under henvisning til, at klager ikke opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces, jf. retsplejelovens § 325. Styrelsen afslog endvidere at meddele klager fri proces i medfør af retsplejelovens § 329. Procesbevillingsnævnet anførte i sin afgørelse, at efter retsplejelovens § 500, stk. 2, kan fogedretten give en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter retsplejelovens § 325, fri proces i en fogedsag, hvis den pågældende har behov for advokatbistand for fogedretten. Når de økonomiske betingelser er opfyldt, har Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet således ikke kompetence til i medfør af retsplejelovens § 328, jf. § 325, at meddele fri proces i fogedsager. Nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse efter retsplejelovens § 329.⁵

Afgørelse af 25. juni 2008 (2008-32-0067) (Civilstyrelsen 08-210-08924)

6.1.3. Afvisning som følge af for sent søgt/påklaget

Fri proces afslået, fordi ansøgning blev indgivet kort før hovedforhandlingen

Klager ansøgte den 11. juni 2008 Civilstyrelsen om fri proces til ankesag om forældremyndighed. Det blev oplyst, at sagen skulle hovedforhandles den 19. juni 2008. Ansøgningen indeholdt desuden ikke tilstrækkelige oplysninger om klagers indtægtsforhold. Civilstyrelsen afviste den 17. juni 2008 at meddele fri proces under henvisning til, at ansøgningen var indgivet så kort tid før hovedforhandlingen, at styrelsen ikke kunne nå at få sagen tilstrækkeligt oplyst og træffe realitetsafgørelse forinden. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 8. august 2008 (PBN 2008-31-0603) (Civilstyrelsen 08-210-10472)

---

⁵ I Procesbevillingsnævnets årsberetning for 2007 er på side 84 også omtalt en sag (PBN 2007-31-0139), hvor nævnet tog stilling til spørgsmålet om fri proces-myndighedernes kompetence i fogedsager.

Ansøgning om fri proces i en ankesag indgivet kort før hovedforhandlingen

Klager indgav den 22. september 2008 ansøgning om fri proces til en ankesag om forældremyndighed, der skulle hovedforhandles den 6. oktober 2008. Civilstyrelsen meddelte ved telefax den 6. oktober 2008 afslag i medfør af retsplejelovens § 328, stk. 1, under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold. Ved telefax af samme dag indbragte klager afslaget for Procesbevillingsnævnet. Klager havde anket sagen til landsretten ved ankestævning af 17. juli 2008. Da der ikke var oplyst om forhold, der gjorde det undskyldeligt, at ansøgningen om fri proces til Civilstyrelsen først blev modtaget 2 uger før hovedforhandlingen, fandt nævnet allerede af den grund, at der ikke kunne meddeles fri proces i sagen. Nævnet afviste derfor klagen.

Afgørelse af 10. november 2008 (PBN 2008-32-0183) (Civilstyrelsen 08-210-11862)

6.1.4. Klagefristen overskredet

Klage modtaget efter klagefristens udløb - advokatfejl

Civilstyrelsen havde ved brev af 9. januar 2008 meddelt klager afslag på fri proces. Det var oplyst, at klagers advokat modtog afgørelsen, der indeholdt sædvanlig klagevejledning, torsdag den 10. januar 2008. Advokaten klagede ved brev af 6. februar 2008 over afgørelsen. Klagen blev sendt pr. telefax til Civilstyrelsen, hvor den blev modtaget samme dag. Civilstyrelsen videresendte klagen med almindelig post til Procesbevillingsnævnet torsdag den 7. februar 2008, og klagen blev modtaget i nævnet den følgende dag, fredag den 8. februar 2008. Klagefristen på 4 uger efter retsplejelovens § 328, stk. 5, 2. pkt., udløb den 7. februar 2008, hvorfor klagen ikke var modtaget rettidigt i Procesbevillingsnævnet. Nævnet bemærkede, at der ikke var oplyst om forhold, der gjorde, at det kunne anses for undskyldeligt, at klagen først var modtaget efter klagefristens udløb, og afviste derfor klagen.

Afgørelse af 27. februar 2008 (PBN 2008-31-0275) (Civilstyrelsen 07-210-05731)

Klage realitetsbehandlet trods fristoverskridelse

Civilstyrelsen afslog ved afgørelse af 13. februar 2008 at meddele klager fri proces til en ankesag, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, under henvisning til, at der ikke var udsigt til medhold. Klager, som ikke var repræsenteret af en advokat, klagede ved brev af 11. marts 2008 til Civilstyrelsen over

afgørelsen. Klagen blev modtaget i styrelsen den 12. marts 2008, på hvilken dag klagefristen udløb. Civilstyrelsen videresendte klagen til Procesbevillingsnævnet, som modtog denne den 17. marts 2008. Procesbevillingsnævnet besluttede at realitetsbehandle klagen trods fristoverskridelsen. Nævnet stadfæstede herefter styrelsens afslag på fri proces.

Afgørelse af 9. juni 2008 (PBN 2008-32-0071) (Civilstyrelsen 08-210-08564)

6.1.5. Sagen forligt

Indgået forlig der omfattede sagsomkostninger

Klager havde anmodet om godtgørelse efter retsplejelovens § 336 af den del af sagens omkostninger, som oversteg retshjælpsforsikringens maksimum. Der blev indgået forlig i sagen blandt andet på vilkår, at hver part bærer egne omkostninger. Civilstyrelsen afslog at meddele fri proces under henvisning til, at der var indgået forlig i sagen, og anførte i afgørelsen, at en part ikke ved at indgå forlig bliver rådig over statskassens eventuelle krav på refusion af sagsomkostninger efter retsplejelovens § 332, stk. 2. Procesbevillingsnævnet anførte ved sin afgørelse, at efter retsplejelovens § 336, stk. 2, dækkes omkostningerne i sagen efter stk. 1, i det omfang statskassen, hvis der havde været meddelt fri proces, ville have ydet dækning efter §§ 331, 332 og 334. Efter retsplejelovens § 332 er det retten, der træffer afgørelse om sagsomkostninger. Forliget indebærer, at retten ikke har mulighed for at fastsætte sagens omkostninger. Nævnet stadfæstede derfor Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 19. september 2008 (PBN 2008-31-0335) (Civilstyrelsen 07-210-01961)

Ikke fri proces til sag, der var afsluttet med udenretligt forlig

Klager havde ansøgt om fri proces til en sag, der angik et økonomisk mellemværende mellem klager og hendes tidligere samlever. Sagen var rejst af den tidligere samlever, som dog endnu ikke på ansøgningstidspunktet havde udtaget stævning i sagen. Inden Civilstyrelsen traf afgørelse i sagen, blev det oplyst, at parterne havde indgået udenretligt forlig. Styrelsen afslog herefter at meddele fri proces med henvisning til, at der ikke forelå en aktuel procesrisiko for klager. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse, idet nævnet henviste til, at reglerne om fri proces i retsplejelovens kapitel 31 alene finder anvendelse på retssager, der behandles i den

borgerlige retsplejes former, hvorfor der ikke er hjemmel til at meddele fri proces i tilfælde, hvor en sag er udenretligt forligt.

Afgørelse af 11. september 2008 (PBN 2008-31-0381) (Civilstyrelsen 07-210-06447)

Indgået forlig der omfattede sagsomkostninger

Klager, der var et anpartsselskab, havde ansøgt om fri proces til en tvist vedrørende et erhvervslejerforhold. Civilstyrelsen afslog ansøgningen under henvisning til, at der kun undtagelsesvis kan gives fri proces til sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed. Under klagesagens behandling blev det over for Procesbevillingsnævnet oplyst, at parterne havde indgået indenretligt forlig i sagen, og at det som led i forliget var aftalt, at klager skulle betale sagens omkostninger, dog således at det var overladt til retten at fastsætte størrelsen heraf. Procesbevillingsnævnet bemærkede, at i sager, hvor der meddeles fri proces, træffer retten efter retsplejelovens § 332 afgørelse om sagsomkostninger, og forliget indebar, at § 332 ikke kunne finde anvendelse. Nævnet fandt allerede af den grund, at der ikke kunne meddeles fri proces, og nævnet afviste sagen.

Afgørelse af 30. september 2008 (PBN 2008-31-0363) (Civilstyrelsen 07-210-07019)

6.2. Retsplejelovens § 325

6.2.1. Økonomiske betingelser, indtægtsgrænser

Hjemvisning til Civilstyrelsen, da klagers indtægtsforhold havde ændret sig væsentligt

Klager havde anmodet om fri proces til en erstatningssag mod klagers tidligere bistandsadvokat. Civilstyrelsen havde afslået at meddele klager fri proces, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1, under henvisning til, at klagers indtægtsgrundlag efter hans og samleverens årsopgørelser for 2006 oversteg indtægtsgrænsen for fri proces. Over for Procesbevillingsnævnet blev det dokumenteret, at det aktuelle indtægtsgrundlag var 10,48 pct. mindre, og det blev endvidere oplyst, at indtægtsnedgangen var varig. Procesbevillingsnævnet fandt herefter, at der ikke var grundlag for at meddele afslag på fri proces under henvisning til, at klager ikke opfyldte de økonomiske

betingelser⁶. Nævnet hjemviste derfor sagen til Civilstyrelsen, således at styrelsen kunne tage stilling til, om klager opfyldte de øvrige betingelser for fri proces.

Afgørelse af 24. november 2008 (PBN 2008-31-0821) (Civilstyrelsen 08-210-11898)

6.2.2. Økonomiske betingelser, uvæsentlige omkostninger

Sagsomkostningerne var uvæsentlige, da sagen kunne behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 44 om betalingspåkrav (forenklet inkasso)

Klager havde ansøgt om fri proces til en sag om inddrivelse af et pengekrav på 43.728,94 kr. Det fremgik af sagen, at modparten havde erkendt at skyldte beløbet. Klagers indtægtsgrundlag var 119.117 kr. og oversteg således ikke indtægtsgrænsen for fri proces. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1 og 2, under henvisning til, at omkostningerne ved sagen skønnedes at blive uvæsentlige, idet det måtte lægges til grund, at kravet ville kunne inddrives ved en fogedretssag efter reglerne i retsplejelovens kapitel 44 a om betalingspåkrav (forenklet inkasso). Procesbevillingsnævnet stadfæstede afgørelsen.

Afgørelse af 19. november 2008 (PBN 2008-31-0845) (Civilstyrelsen 08-210-11683)

Sagsomkostninger skønnedes at blive uvæsentlige i en sag, hvor en forening med over 600 betalende medlemmer søgte fri proces – § 329

Klager, som var en kulturel forening, havde ansøgt om fri proces til en boligretssag om fraflytning af foreningens erhvervslejemål. Det var over for Civilstyrelsen oplyst, at foreningen i 2006 havde haft et overskud på 11.498 kr., og at der var 686 betalende medlemmer. Civilstyrelsen afslog ansøgningen, jf. retsplejelovens § 329, under henvisning til, at det efter praksis er en betingelse for at meddele en juridisk person fri proces, at den juridiske person ikke uden at lide væsentlige afsavn kan betale de med sagen forbundne omkostninger. Styrelsen anførte i sin afgørelse, at sagsomkostningerne i sagen ville udgøre ca. 18.000 kr. Procesbevillingsnævnet stadfæstede afgørelsen.

Afgørelse af 10. juli 2008 (PBN 2008-31-0316) (Civilstyrelsen 07-210-06083)

---

⁶ Jf. § 2 i bekendtgørelse nr. 1468 af 12. december 2007 om fri proces.

6.2.3. Retshjælpforsikring

Fri proces til sag, der var dækket af en retshjælpforsikring, idet sagsomkostningerne klart ville overstige forsikringens maksimum

Klager havde pådraget sig personskade i et færdselsuheld. Modpartens ansvarsforsikringsselskab afviste at anerkende erstatningspligten, og klager anlagde derfor sag mod selskabet med påstand om betaling af 1.592.843,55 kr. i erstatning for erhvervsevnetab, tabt arbejdsfortjeneste, varigt mén, udgifter til behandling og medicin samt godtgørelse for svie og smerte. Klager, der havde retshjælpforsikringsdækning til sagen, ansøgte Civilstyrelsen om fri proces, idet han gjorde gældende, at sagens omkostninger ville overstige forsikringens maksimum. Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 329, at der med hjemmel i bestemmelsen kan dispenseres fra kravet om, at ansøgeren er dækket af en retshjælpforsikring, såfremt det er åbenbart, at omkostningerne ved sagen ikke kan holdes inden for forsikringens maksimum, og sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde en overskridelse af forsikringens maksimum. I så fald foretages en sædvanlig vurdering af de øvrige betingelser for fri proces, herunder om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces. Civilstyrelsen, der lagde til grund, at sagens omkostninger ville overstige forsikringens maksimum, afslog at meddele fri proces, jf. retsplejelovens § 329, idet man fandt, at klagers udsigt til medhold i sagen var så ringe, at det klart talte imod at meddele fri proces. Procesbevillingsnævnet meddelte delvis fri proces, jf. retsplejelovens § 329, til en påstand om betaling af 1.004.501,45 kr.

Afgørelse af 29. maj 2008 (2007-31-0116) (Civilstyrelsen 07-210-05566)

6.3. Retsplejelovens § 328

6.3.1. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, rimelig grund til at føre proces

Sag om skifte af fællesbo hjemvist til Civilstyrelsen, da der ikke var indhentet udtalelse fra skifteretten, jf. cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970 om fri proces under skifte efter skiftelovens kapitel VI

Klager havde anmodet om fri proces til en sag om skifte af et fællesbo. Civilstyrelsen, der ikke havde indhentet erklæring fra skifteretten, meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, under henvisning til, at klager var i besiddelse af fællesboets eneste aktiv, og at klagers (tidligere) ægtefælles bodel var negativ, jf. cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970 om fri proces under

skifte efter skiftelovens kapitel VI. Procesbevillingsnævnet henviste i sin afgørelse til skiftecirculærets § 1, stk. 1, hvorefter der ved behandlingen af ansøgninger om fri proces under skifte af ægtefællers fællesbo, indhentes erklæring fra vedkommende skifteret. Nævnet hjemviste derfor sagen til Civilstyrelsen med henblik på indhentelse af erklæring, inden der blev truffet afgørelse i sagen på ny.⁷

Afgørelse af 30. januar 2008 (PBN 2007-31-0113) (Civilstyrelsen 07-210-07198)

Fri proces til et skifte af fællesbo, hvor klager ikke havde likvide midler til at stille sikkerhed for skifteomkostningerne

Klager havde anmodet om fri proces til skifte af fællesboet med klagerens tidligere ægtefælle. Civilstyrelsen havde i forbindelse med behandlingen af ansøgningen om fri proces indhentet en erklæring fra skifteretten, jf. § 1, stk. 1, i cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970 om fri proces under skifte efter skiftelovens kapitel VI. Skifteretten anbefalede, at der blev givet fri proces og antog, at der var behov for advokatbeskikkelse. Det fremgik af sagen, at det væsentligste aktiv i fællesboet var den faste ejendom, som tilhørte klagers bodel, og at klager ikke havde likvide midler til at stille sikkerhed for skifteomkostningerne. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces i medfør af retsplejelovens § 328, stk. 1, under henvisning til reglerne i skiftecirculæret, herunder at klager var i besiddelse af størstedelen af fællesboet og dermed selv havde midler til at få skiftet igangsat. Procesbevillingsnævnet meddelte klager fri proces til sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970 om fri proces under skifte efter skiftelovens kapitel VI.

Afgørelse af 25. januar 2008 (PBN 2007-31-0466) (Civilstyrelsen 07-210-04450)

6.3.2. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, administrative nævn m.v.

Afslag på fri proces ikke begrundet i, at administrativ klageadgang, som ikke længere var mulig, ikke var udnyttet

Klager havde søgt om fri proces til en sag mod en kommune med påstand om at blive tilkendt førtidspension fra 1. oktober 2004. Kommunen havde ved afgørelse af 2. september 2004 meddelt klager afslag på førtidspension. Afgørelsen blev indbragt for Det Sociale Nævn, der ved afgørelse af 21. december 2004 hjemviste sagen til fornyet vurdering af afgørelsen. Kommunen traf

---

⁷ Se tilsvarende sag PBN 2007-31-0047 på side 58.

efterfølgende den 21. juni 2006 afgørelse om, at klager tilkendtes førtidspension med virkning fra den 1. juli 2006. Klager indbragte ikke kommunens afgørelse af 21. juni 2006 for Det Sociale Nævn. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 2, nr. 2, under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i sagen. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 18. februar 2008 (PBN 2007-31-0554) (Civilstyrelsen 07-210-05344)

Manglende indbringelse af sag for Pengeinstitutankenævnet var ikke til hinder for at meddele fri proces til en klager, der var sagsøgt

Klager havde stillet sikkerhed for et banklån, som hendes nu tidligere ægtefælle havde optaget. Ægtefællen havde misligholdt sine forpligtelser i henhold til låneaftalen, hvorfor banken stillede krav om, at klager indfrie restgælden. Dette nægtede klager, idet gælds brevet var bortkommet og derfor ikke kunne udleveres til klager i forbindelse med gældens indfrielse, jf. gældbrevslovens § 21, stk. 1, 1. pkt. Banken anlagde herefter sag mod klager, som ansøgte om fri proces. Civilstyrelsen afslog ansøgningen, jf. retsplejelovens § 328, idet man henviste til, at klager ikke havde udsigt til medhold. Der var endvidere meddelt afslag efter § 329. Det var oplyst, at retssagen var berammet til hovedforhandling, og at retten ikke havde vejledt klager om muligheden for at indbringe sagen for Pengeinstitutankenævnet, jf. retsplejelovens § 361, stk. 3. Procesbevillingsnævnet meddelte fri proces til sagen, jf. § 328.

Afgørelse af 27. marts 2008 (PBN 2008-31-0252) (Civilstyrelsen 07-210-06164)

6.3.3. Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, bagatelafslag

Ikke bagatelafslag til sagsøger ved en sagsgenstand på 3.800 kr.

Klager havde ansøgt om fri proces til at anlægge en sag vedrørende tilbagebetaling af et depositum på 3.800 kr. i et lejeforhold. Civilstyrelsen afslog ansøgningen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 2, nr. 3, under henvisning til sagsgenstandens beskedne størrelse. Styrelsen anførte i begrundelsen for afgørelsen, at fri proces efter praksis afslås, hvis det beløb, sagen drejer sig om, er bagatelagtigt, og sagen ikke har videregående betydning for ansøgeren eller andre. Procesbevillingsnævnet meddelte fri proces til sagen, jf. retsplejelovens § 328.

Afgørelse af 11. juli 2008 (PBN 2008-31-0372) (Civilstyrelsen 08-210-08339)

Ikke bagatelafslag til sagsøgte i en sag med påstand om betaling af 437,50 kr.

Klager havde ansøgt om fri proces til en sag, hvor han var sagsøgt med en påstand om betaling af 437,50 kr. vedrørende betaling for afhentning af friturefedt i tønder. Det fremgik af sagen, at kravet udsprang af klagers erhvervsvirksomhed. Civilstyrelsen afslog ansøgningen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 2, nr. 3⁸, under henvisning til sagsgenstandens beskedne størrelse. Civilstyrelsen meddelte samtidig afslag på fri proces i medfør af retsplejelovens § 329, under henvisning til, at der ikke forelå særlige grunde. Procesbevillingsnævnet meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1-3, jf. stk. 4, nr. 1, under henvisning til, at der kun undtagelsesvis meddeles fri proces til sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed. Nævnet stadfæstede endvidere Civilstyrelsens afgørelse efter retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 30. april 2008 (PBN 2008-31-0216) (Civilstyrelsen 07-210-08126)

6.3.4. Retsplejelovens § 328, stk. 3

6.3.4.1. Personskader

Sag om erstatning for personskade hjemvist til Civilstyrelsen med henblik på styrelsens vurdering, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3

Klager havde anmodet om fri proces til en sag mod et forsikringsselskab med krav om udbetaling af 85.000 kr. i invalidesum som følge af tab af erhvervsevne. Det fremgik af sagen, at klager havde tegnet en pensionsordning i forsikringsselskabet, hvorefter hun var dækningsberettiget, såfremt hendes erhvervsevne blev nedsat med mellem halvdelen og 2/3. I forbindelse med sit arbejde som sygehjælper på et plejehjem havde klager fået en diskusprolaps i lænderyggen, og var som følge heraf bevilliget fleksjob. Sagen havde været indbragt for Ankenævnet for Forsikring, der ikke havde taget klagen over selskabets manglende udbetaling til følge. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, under henvisning til, at klager ikke havde

---

⁸ I betænkning nr. 1436/2004 – reform af den civile retspleje III, side 373 anføres bl.a. følgende: *”Begrundelsen for at undtage bagatelsager fra fri proces er navnlig, at en retssag ikke bør finansieres af det offentlige, hvis sagsøgeren ikke kan antages at ville have ofret penge på sagen, såfremt den pågældende havde haft midler.”*

udsiget til medhold i sagen. Civilstyrelsen meddelte endvidere afslag i medfør af retsplejelovens § 329. Procesbevillingsnævnet fandt, at kravet havde en sådan sammenhæng med klagers personskade, at spørgsmålet om fri proces hertil var omfattet af formodningsreglen i retsplejelovens § 328, stk. 3. Nævnet hjemviste derfor sagen til Civilstyrelsen, således at styrelsen kunne tage stilling til, om der var forhold i klagers sag, der klart talte imod at give fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3. Nævnet fandt som følge heraf på daværende tidspunkt ikke anledning til at behandle klagen over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 2. juli 2008 (PBN 2008-31-0187) (Civilstyrelsen 07-210-05832)

Fri proces i en sag om erstatning for tab af forsørger omfattet af formodningsreglen i retsplejelovens § 328, stk. 3

Klager havde anmodet om fri proces til en sag med påstand om betaling af erstatning for tab af forsørger i medfør af erstatningsansvarslovens § 12. Til støtte for kravet havde klager blandt andet anført, at klagers ægtefælle var afgået ved døden som følge af, at han under en gåtur med sin hund få dage inden dødsfaldet slog hovedet mod jorden efter at være faldet over nogle fortovsfliser, som lå skævt på et areal, hvor nye fliser var under anlæggelse. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i sagen. Styrelsen meddelte samtidig afslag på fri proces efter retsplejelovens § 329. Procesbevillingsnævnet anså kravet for omfattet af formodningsreglen i retsplejelovens § 328, stk. 3, uanset at klageren ikke var direkte skadelidte. Nævnet hjemviste derfor sagen til Civilstyrelsen med henblik på, at styrelsen skulle tage stilling til, om der var grundlag for at meddele fri proces i medfør af retsplejelovens § 328, stk. 3. Som følge heraf fandt nævnet på daværende tidspunkt ikke anledning til at behandle klagen over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 10. juli 2008 (PBN 2008-31-0184) (Civilstyrelsen 07-210-05684)

Sag om krav på overarbejdsbetaling, pension og feriegodtgørelse mod tidligere arbejdsgiver ikke omfattet af formodningsreglen i retsplejelovens § 328, stk. 3

Klager havde søgt om fri proces til en sag mod sin tidligere arbejdsgiver med påstand om betaling af krav vedrørende overarbejde, pension og feriegodtgørelse. Det fremgik af sagen, at klager i januar 2006 var blevet opsagt fra sin stilling og var fratrukket i forlængelse heraf. Civilstyrelsen

meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, under henvisning til, at der forelå forhold som nævnt i retsplejelovens § 328, stk. 2, nr. 2-5, der klart talte imod at meddele fri proces, da klager ikke havde udsigt til medhold. Nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse, dog alene med henvisning til retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2.

Afgørelse af 11. september 2008 (PBN 2008-31-0232) (Civilstyrelsen 07-210-06138)

6.3.5. Retsplejelovens § 328, stk. 4

6.3.5.1. Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervsager

Erhvervsafslag i en sag hvor kravet udsprang af en investeringsaftale på 9,8 mio. kr.

Klager havde anmodet om fri proces til en sag mod en bank, der havde afvist at betale erstatning i anledning af et tab, som klager havde angivet at have lidt i forbindelse med, at banken havde solgt aktier tilhørende klager. Det fremgik af sagen, at klager havde underskrevet en låneinvesteringsaftale på i alt 9,8 mio. kr., at der tillige var indgået en serviceaftale med angivelse af, at banken under visse betingelser kunne gennemføre tvangssalg af aktierne, og at banken havde solgt aktierne, idet det beregnede kurstab efter bankens opfattelse ikke stod i rimeligt forhold til klagers øvrige formue. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, under henvisning til, at klagers investering måtte anses for at have karakter af bierhverv. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 28. oktober 2008 (PBN 2008-31-0771) (Civilstyrelsen 08-210-11180)

Ikke erhvervsafslag i en sag om køb og salg af pantebreve til en værdi af omkring 200.000 kr.

Klager havde anmodet om fri proces til at anlægge en sag om, hvorvidt nogle af klager indgåede aftaler om køb og salg af pantebreve udstedt i klagers udlejningsejendom til en værdi af omkring 200.000 kr. var ugyldige. Det var oplyst, at klager var mekaniker og indehaver af et autoværksted, og at han ikke havde kendskab til handel med pantebreve og værdipapirer. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, under henvisning til, at sagen havde forbindelse til klagers bierhverv og dermed var af erhvervsmæssig karakter. Procesbevillingsnævnet tiltrådte ikke Civilstyrelsens afgørelse og hjemviste sagen til Civilstyrelsen

med henblik på, at styrelsen kunne tage stilling til, om betingelserne for fri proces i medfør af retsplejelovens § 328, stk. 1, var opfyldt.

Afgørelse af 16. oktober 2008 (PBN 2008-31-0711) (Civilstyrelsen 08-210-11071)

6.4. Retsplejelovens § 329

Sag hjemvist til Civilstyrelsen, da der ikke var indhentet udtalelse fra skifteretten som påkrævet i cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970 om fri proces under skifte efter skiftelovens kapitel VI

Klager havde anmodet om fri proces til et ægtefælleskifte. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1, samt § 329, under henvisning til, at klager ikke opfyldte de økonomiske betingelser, og at der ikke forelå særlige grunde som nævnt i retsplejelovens § 329, herunder at sagen var af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller havde væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation. Der forelå ikke fyldestgørende oplysninger om parternes økonomiske forhold under skiftet, og klager havde anmodet Civilstyrelsen om at indhente erklæring fra skifteretten, jf. § 1, stk. 1, i cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970 om fri proces under skifte efter skiftelovens kapitel VI, hvilket Civilstyrelsen ikke havde gjort. Procesbevillingsnævnet hjemviste sagen med henblik på, at Civilstyrelsen skulle indhente en erklæring fra skifteretten, forinden styrelsen traf afgørelse i sagen på ny.⁹

Afgørelse af 19. februar 2008 (PBN 2007-31-0047) (Civilstyrelsen 07-210-07061)

Ikke fri proces til sag, der udsprang af klagers erhvervsvirksomhed

Klager havde anmodet om fri proces til en erstatningssag mod leverandøren af en gravemaskine, som klager havde købt, og som senere udbrændte. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1, og § 329, under henvisning til, at klager ikke opfyldte de økonomiske betingelser, og at der ikke fandtes at foreligge de i § 329 nævnte særlige grunde. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse og anførte ved sin afgørelse, at efter praksis meddeles der kun undtagelsesvist fri proces til sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed.

Afgørelse af 12. august 2008 (PBN 2008-31-0494) (Civilstyrelsen 08-210-08667)

Fri proces, jf. retsplejelovens § 329, på grund af særlige grunde

⁹ Se lignende sag PBN 2007-31-0113 på side 53

Klager anmodede om fri proces efter retsplejelovens § 329 til en sag mod en kommune med påstand om, at kommunen skulle anerkende, at det lokale IT-forsyningsnet inden kommunens salg til TDC havde været ejet af de borgere, der på overdragelsestidspunktet var tilsluttet nettet, og at kommunen skulle anerkende, at provenue fra salget af nævnte forsyningsnet til TDC under henvisning til ”hvile i sig selv princippet” tilkom de nævnte borgere. Klager havde navnlig henvist til, at sagen var principiel og havde offentlig interesse. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at sagen ikke fandtes at være principiel eller havde almindelig offentlig interesse, jf. retsplejelovens § 329. Procesbevillingsnævnet meddelte fri proces, jf. retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 9. december 2008 (PBN 2008-31-0527) (Civilstyrelsen 07-210-03772)

6.5. Retsplejelovens § 331

6.5.1. Tilbagekaldelse - § 331, stk. 6

Tilbagekaldelse af bevilling da forudsætningerne for fri proces var bortfaldet

Civilstyrelsen meddelte den 28. april 2008 klager fri proces til en sag mod et forsikringsselskab om erstatning for tab af erhvervsevne på grund af en personskade efter en bilulykke. I ansøgningen om fri proces var det oplyst, at forsikringsselskabet var ansvarsforsikringsselskab i sagen. Civilstyrelsen blev efterfølgende bekendt med, at der var tvist om, hvorvidt forsikringsselskabet var rette ansvarsforsikringsselskab i forhold til ulykken, at der verserede en retssag herom, og at der blev afsagt dom i denne sag den 4. januar 2008. Under henvisning hertil traf Civilstyrelsen den 23. oktober 2008 afgørelse om at tilbagekalde bevillingen, jf. retsplejelovens § 331, stk. 6, under henvisning til, at klagers advokat burde have orienteret Civilstyrelsen herom, inden Civilstyrelsen traf afgørelse i sagen. Procesbevillingsnævnet anførte ved sin afgørelse, at efter retsplejelovens § 331, stk. 6, kan bevillingen tilbagekaldes, når de forudsætninger, under hvilke den er meddelt, viser sig ikke at være til stede eller at være bortfaldet. Når en bevilling tilbagekaldes, ophører virkningen af fri proces for fremtiden. Nævnet fandt, at de forudsætninger, under hvilke bevillingen var meddelt, var bortfaldet, og stadfæstede derfor Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 14. november 2008 (PBN 2008-31-0851) (Civilstyrelsen 07-210-07973)

---

7. Litteratur om appeltilladelser

Jens Anker Andersen i Fuldmægtigen 1990, side 83-86: Gælder den nye appelbegrænsning i små sager også for fogedrets-, skifterets- og tinglysningssafgørelser?

Karen Dyekjær-Hansen i Lov&Ret 1992, nr. 2, side 4-6: Ingen ideelle løsninger når det gælder tredje instans bevilling.

Jørgen Jochimsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1992 B, side 97-105: De nye regler om appelbegrænsning i civile retssager.

Bernhard Gomard i Lov&Ret 1995, nr. 6, side 18-25: Pragmatik, principper og internationalisering i 1990'ernes procesret.

Eva Smith i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 14-17: Ny lov, der stækker Højesteret baseret på urigtige oplysninger.

Bjørn Westh i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 17-18: Ikke hold i Eva Smith's kritik, Kommentar.

Jens Anker Andersen i Auktioner, 3. udgave, 1996, side 451-454 og 456-463.

Thomas Rørdam i Lov&Ret 1996, nr. 6, side 29-32: Anke-praksis i strid med Folketingets forudsætning.

Bernhard Gomard m.fl. i Fogedret, 4. udgave, 1997, side 416-417.

Jens Anker Andersen i Tvangsfuldbyrdelse, 3. udgave, 1997, side 314-316 og 319-320.

Kristine Queitsch i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 12-18: Nogle bemærkninger om appelbegrænsning i civile retssager – 10.000 kr.s grænsen.

Ivan Larsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 221-223: Ankebegrænsninger i de tidligere statsadvokatsager.

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1996, side 23-26, om nævnets praksis i sager om 2. instansbevilling i straffesager, og bilag 8, oversigt over ansøgninger om 3. instansbevilling i forældremyndighedssager, som er realitetsbehandlet i 1996.

Bent Unmack Larsen i Advokaten 1997, nr. 9, side 178-179: Procesbevillingsnævnets praksis.

Steen Bønsing i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 531-535: Procesbevillingsnævnets retlige status – kommentar til UfR 1997.1062 H.

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1997, side 90-91, skematisk oversigt over landsretternes afgørelser i de straffesager, som landsretterne har behandlet i 1996 og 1997 efter meddelt 2. instansbevilling.

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1998, side 96, skematisk oversigt over landsretternes afgørelser i civile sager, hvori der er meddelt 2. instansbevilling i 1996, 1997 og 1998.

Ole Dybdahl og Hans Kardel, under medvirken af Susanne Gamberg, Hanne Lübeck Johansen og Kristine Queitsch, Procesbevillinger (GadJura), 1998.

Erik Werlauff i Juristen 1999, nr. 8, side 326-332: Anmeldelse af Ole Dybdahl og Hans Kardel, Procesbevillinger.

Torben Jensen i Højesteret og retsplejen (GadJura), 1999, side 43-44, 46, 49-51, 74-75, 104-105, 140-141, 144, 167-188, 191-192, 200-205, 210, 215-221, 228-229, 445-446.

Jonas Christoffersen og Jakob Fink Nielsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1999 B, side 387-394: Om kære til Højesteret i civile sager.

Lindencrone og Werlauff i Dansk retspleje, 2. udgave (GadJura), 2000, side 26-28, 296-301, 306-307, 310, 396-397, 542, 547, 629-630.

Bjarne Christensen i Dommeren i det 20. århundrede – Dommerforeningens 100 års jubilæum (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2000, side 337-338.

Niels Viltoft, Benedikte Holberg og Lone Dahl Frandsen i Ugeskrift for Retsvæsen 2000 B, Den særlige Klageret i 60 år, side 380.

Eva Smith i Civilproces – Grundlæggende regler og principper, 4. udgave (GadJura), 2000, side 240-243.

Mads Østergaard og Jørgen Nørgaard i Ugeskrift for Retsvæsen 2002 B, side 491-501: Procesbevillingsnævnets tilladelse til appel til Højesteret af sagsomkostningsafgørelser i civile sager.

Erik Werlauff i Juristen 2003, nr. 8, side 296-308: At søge procesbevilling.

Jonas Christoffersen i Lov&Ret 2003, nr. 6, side 7ff: Hvem skal lempe retsafgiften?

Ole Dybdahl i Ugeskrift for Retsvæsen 2003 B, side 284-286: Reform af Den Særlige Klageret og Procesbevillingsnævnet.

Kim K. Gabriel i Ugeskrift for Retsvæsen 2004 B, side 314-321: Udlændingelovens § 50 i praksis.
Ejler Bruun, Peter Møgelvang-Hansen og Lars Lindencrone Petersen i Fogedsager, 3. udgave (Forlaget Thomson) 2005, side 549-560 og 716.

Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: En ny småsagsproces.

Bernhard Gomard og Michael Kistrup i Civilprocessen, 6. udgave (Forlaget Thomson) 2007, side 59-60, 76-77, 677-683, 696-699, 724-733, 745-748, 755-764.

Jørgen Jochimsen i Hovedforhandling i straffesager, 1. udgave (Forlaget Thomson) 2007, side 244-245, 349-352.

Eva Smith, Jørgen Jochimsen, Michael Kistrup og Jakob Lund Poulsen i Straffeprocessen, 2. udgave, 2008, side 45-51, 788, 792, 806-807, 827, 846-854, 866-867.

Kommenteret Retsplejelov, 8. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2008, Bind I, side 37-47 (kommentar til kapitel 1a. Procesbevillingsnævnet) samt kommentarer til de enkelte hjemler for appeltilladelser.

Marianne Højgaard Pedersen i Juristen 2009, nr. 2, side 31-35: Procesbevillingsnævnet efter domstolsreformen.

8. Litteratur om fri proces

Holger Kallehaug i Ugeskrift for Retsvæsen 1973 B, side 153-167: Nogle bemærkninger om fri proces.

Frederik Chr. Schydt i Fri proces, 1. udgave, (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 1992, side 243-323.

Jens Røn i Juristen 2006, nr. 5, side 175-185: Nye love – nye regler om sagsomkostninger, retshjælp og fri proces.

Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: En ny småsagsproces.

Bernhard Gomard og Michael Kistrup i Civilprocessen, 6. udgave (Forlaget Thomson) 2007, side 678-687.

Kommenteret Retsplejelov, 8. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2008, Bind I, side 678-707 (kommentar til §§ 325-336).

9. Bilag

9.1. Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet

§ 22. Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden og tredjeinstansbevilling efter regler i denne lov og anden lovgivning.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces efter regler i denne lov.

§ 23. Nævnet består af 5 medlemmer, en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de fire førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Kongen beskikker efter indstilling fra justitsministeren medlemmerne for en periode på to år. Et medlem har ret til genbeskikkelse for yderligere to år. Herudover kan genbeskikkelse ikke finde sted.

Stk. 2. Ved afgørelse af klager over afslag på fri proces består nævnet af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Stk. 1, 3.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Der beskikkes en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse.

§ 24. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere. Et medlem udtræder, når betingelserne for medlemmets beskikkelse bortfalder.

§ 25. Procesbevillingsnævnet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 2. Der kan i forretningsordenen fastsættes regler om indhentning og videregivelse af oplysninger til brug ved sagernes behandling. Der kan endvidere bl.a. fastsættes bestemmelser om skriftlig votering og om, at formanden kan træffe visse nærmere bestemte afgørelser på nævnets vegne, eller at sager om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling kan afgøres af tre af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer.

§ 26. Procesbevillingsnævnet offentliggør hvert år en beretning om sin virksomhed.

Stk. 2. Til Procesbevillingsnævnet knyttes et sekretariat.

Stk. 3. Domstolsstyrelsen varetager Procesbevillingsnævnets bevillingsmæssige og administrative forhold.

§ 27. Såfremt en offentlig myndighed i medfør af § 252, stk. 2, er indtrådt i en sag til fordel for en af sagens parter eller agter at gøre dette, kan myndigheden ved skriftlig erklæring støtte partens ansøgning til Procesbevillingsnævnet.

9.2. Bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007 om forretningsordenen for Procesbevillingsnævnet

I medfør af § 25 i lovbekendtgørelse nr. 1261 af 23. oktober 2007 om rettens pleje fastsættes:

For nævnets virksomhed gælder bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden samt i lov om behandling af personoplysninger.

Procesbevillingsnævnet

§ 1. Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling (appeltilladelse), jf. retsplejelovens § 22, stk. 1. Ved behandling af ansøgninger om meddelelse af appeltilladelse består nævnet af 5 medlemmer under ledelse af nævnets formand, jf. dog §§ 10-12.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 22, stk. 2. Ved behandling af klager over afslag på fri proces består nævnet af 3 medlemmer under ledelse af nævnets afdelingsformand, jf. dog §§ 13-14.

Stk. 3. Ledelsen af nævnets administrative funktioner varetages af nævnets formand med bistand af et sekretariat, som denne antager.

Forberedelse af nævnetsbehandlingen

§ 2. Nævnets formand og afdelingsformand drager omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat.

§ 3. Ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, der er truffet vedrørende sagen, samt kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse. Procesbevillingsnævnet kan pålægge ansøgeren eller klageren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

Stk. 2. Sekretariatet bistår om nødvendigt en ansøger eller en klager, som ikke er repræsenteret ved advokat, med udfærdigelse af ansøgningen eller klagen.

Stk. 3. Ansøgningen eller klagen skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 15.00 den dag, hvor ansøgnings- eller klagefristen udløber. Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefriste. Nævnet kan i en appeltilladelsessag bortse fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over et afslag på fri proces kan nævnet bortse fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

§ 4. Sekretariatet anerkender modtagelsen af ansøgningen eller klagen.

Stk. 2. Modparten underrettes om ansøgningen eller klagen. Formanden eller afdelingsformanden bestemmer, i hvilke tilfælde en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angiven frist.

Stk. 3. Nævnet kan indhente en udtalelse fra Civilstyrelsen i anledning af en klagesag.

§ 5. Formanden eller afdelingsformanden afgør, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes. Videregivelse af akter fra en anden myndighed til nævnet kan ske uden samtykke fra ansøgeren eller klageren.

Stk. 2. Nævnet kan til brug for behandling af en sag anvende akter fra tidligere sager ved nævnet vedrørende samme retstv, uanset om akterne vedrører en ansøgningssag eller en klagesag.

Nævnsbehandling – fælles bestemmelser

§ 6. Nævnets afgørelser træffes ved møder i nævnet. Møderne afholdes almindeligvis en gang ugentlig. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist. Forhandlingerne foregår mundtligt. Formanden eller afdelingsformanden kan dog i særlige tilfælde træffe bestemmelse om en anden behandlingsform.

Stk. 2. Spørgsmål om inhabilitet afgøres efter retsplejelovens regler herom.

§ 7. Nævnets møder er ikke offentlige.

Stk. 2. Sagens parter har ikke adgang til møderne.

Stk. 3. Efter formandens eller afdelingsformandens bestemmelse kan møderne overværes af medarbejdere i sekretariatet.

§ 8. Formanden og afdelingsformanden kan uden forelæggelse for nævnet tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence.

Stk. 2. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

§ 9. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant.

Behandling af ansøgninger om appeltilladelse

§ 10. I tilfælde af forfald for formanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af landsdommeren og i tilfælde af også dennes forfald af det ældste tilstedeværende medlem af nævnet.

§ 11. Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 3 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

§ 12. I henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, kan afgørelse i særlige grupper af tilfælde træffes af 3 af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer. Hvert af de i sagens behandling deltagende medlemmer kan dog i disse tilfælde kræve en sag behandlet i det samlede nævn.

Behandling af klager over afslag på fri proces

§ 13. I tilfælde af forfald for afdelingsformanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af byretsdommeren.

§ 14. Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 2 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. Hvis afgørelsen træffes af 2 medlemmer, kræves enighed.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

Genoptagelse og protokollering

§ 15. Nævnet kan på begæring omgøre en afgørelse, såfremt der foreligger væsentlige nye oplysninger.

§ 16. Nævnets beslutninger indføres i en særlig protokol.

Stk. 2. Ethvert medlem kan kræve at få tilført protokollen en kort begrundelse for sin stemmeafgivning.

Underretning og aktindsigt

§ 17. Nævnets afgørelse meddeles ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvorledes de har stemt.

Stk. 2. I meddelelsen om nævnets afgørelse begrundes afgørelsen med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse eller fri proces.

Stk. 3. Meddelelse om afgørelsen underskrives af formanden eller afdelingsformanden eller af den, som disse bemyndiger hertil.

Stk. 4. Der gives underretning om afgørelsen til en modpart i sagen, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen eller klagen.

Stk. 5. Der gives i sager vedrørende appeltilladelse tillige underretning til den eller de retter, som har truffet afgørelse i sagen.

Stk. 6. Der gives i sager vedrørende fri proces tillige underretning til Civilstyrelsen.

§ 18. Aktindsigt meddeles af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med bestemmelserne i retsplejelovens §§ 41-41 g, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillem্পninger.

Stk. 2. Begæring om indsigt fra den registrerede i medfør af lov om behandling af personoplysninger behandles efter reglerne i lovens §§ 31-34.

Ændringer

§ 19. Ændringer i nævnets forretningsorden forudsætter enstemmighed.

Ikrafttræden

§ 20. Denne bekendtgørelse træder i kraft den 1. januar 2008.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 151 af 23. februar 2001.

Vedttaget på Procesbevillingsnævnets møde den 20. april 2007.

9.3. Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om meddelelse af apelltiladelse

Kapitel 36. Anke

§ 368. Domme afsagt af en byret kan af parterne ankes til den landsret, i hvis kreds byretten ligger. Angår sagen krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kan dommen kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. stk. 2.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til anke af domme, der er omfattet af stk. 1, 2. pkt., hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Domme, der er afsagt af en landsret som 1. instans og af Sø- og Handelsretten, kan af parterne ankes til Højesteret, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 4. Anken kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 5. Bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller af Sø- og Handelsretten, kan kun ankes særskilt til Højesteret med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Bestemmelserne i § 371 finder tilsvarende anvendelse.

§ 371. Domme, der er afsagt af en landsret som 2. instans, kan ikke ankes. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til prøvelse i 3. instans, hvis sagen er af principiel karakter.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse efter stk. 1, 2. pkt., skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 8 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

§ 372. Ankefristen er 4 uger ved anke fra byret til landsret og 8 uger ved anke fra landsret og fra Sø- og Handelsretten til Højesteret. Fristen regnes fra dommens afsigelse.

Stk. 2. Anke sker ved indlevering af ankestævning på ankeinstansens kontor. Indlevering skal ske inden ankefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 368, stk. 2, eller § 371, inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Indleveres stævningen senere, afvises anken. Ankeinstansen kan dog undtagelsesvis tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse. Stævningen skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse ved behandlingen af ansøgning om tilladelse til anke efter fristens udløb. Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for Højesteret efter reglerne i § 392, stk. 2.

Stk. 3. En anke, der hæves eller afvises af anden grund end overskridelse af fristen efter stk. 2, kan med rettens tilladelse på ny tages under behandling, såfremt ny ankestævning indleveres på rettens kontor inden 2 uger efter, at sagen blev hævet eller afvist.

Kapitel 37. Kære

§ 389. Kendelser og beslutninger, der er afsagt af en byret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger.

Stk. 2. Kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 10.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 2 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 391. Bestemmelser i domme afsagt af en byret om sagsomkostninger, der er fastsat til mere end 10.000 kr., kan indbringes særskilt for landsret ved kære.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til kære af bestemmelser i domme om sagsomkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor. Bestemmelserne i § 389, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Domme, hvorved retten afviser sagen, fordi den ikke er indbragt for rette domstol eller ikke rettidigt er indbragt for domstolene eller ankeretten, kan indbringes for højere ret ved kære. Hvis dommen er afsagt af en landsret som ankeinstans, kan kære kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådant tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 392. Kendelser og beslutninger, der afsiges af en landsret eller af Sø- og Handelsretten efter reglerne i § 253 i en sag, der behandles af retten som 1. instans, kan kæres til Højesteret, såfremt Højesteret tillader det, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 2. I andre tilfælde kan landsrettens eller Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådant tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Kapitel 43 a. Prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse

§ 475. Anke sker ved meddelelse til dommeren. Ankefristen er 4 uger fra dommens afsigelse. Byretten sender meddelelsen om anken samt sagens akter til landsretten, der berammer mundtlig forhandling af sagen i et retsmøde, til hvilket parterne indkaldes af retten med et af denne bestemt varsel. Bestemmelserne i § 372, stk. 2, 3.-7. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Om sagens behandling i landsretten gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Anke har kun opsættende virkning, når det bestemmes af den ret, hvis afgørelse påankes, eller af den ret, til hvilken anke sker.

Kapitel 43 b. Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke

§ 475 i. Ankefristen er 4 uger ved anke til landsret og 8 uger ved anke til Højesteret. Der kan ikke i medfør af § 372, stk. 2, meddeles tilladelse til at anke dommen efter ankefristens udløb.

Stk. 2. Anke til landsret sker ved meddelelse til byretten. Meddelelsen kan ske mundtligt til retsbogen. Retten sender meddelelsen og sagens akter til landsretten.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Om kære gælder reglerne i kapitel 37. Der kan dog ikke i medfør af § 394, stk. 2, meddeles tilladelse til at kære de i § 475 b, stk. 4, nævnte kendelser efter karefristens udløb.

Stk. 5. Om sagens behandling i landsretten og Højesteret gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Kapitel 53. Appel af fogedrettens afgørelser

§ 584. Afgørelser, der er truffet af en fogedret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds fogedretten ligger.

Stk. 2. Afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om karettilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

Stk. 4. Fogedrettens afgørelse efter § 561, stk. 2-4, § 562, stk. 1-3, § 563, § 566, stk. 3, 3. pkt., § 569, stk. 1, 4. pkt., § 570, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, § 571, stk. 1, § 576, stk. 2, og § 577, stk. 2, kan ikke kæres.

§ 584 a. Fogedrettens afgørelser om omkostninger, der er fastsat til mere end 10.000 kr., kan særskilt kæres.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære af fogedrettens afgørelse om omkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om karettilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter afgørelsen.

§ 585. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter.

Stk. 2. Ansøgning om karettilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 8 uger, i auktionssager dog inden 4 uger, efter afgørelsen. I andre sager end auktionssager kan nævnet dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

Kapitel 58. Skifte af fællesbo mv.

§ 664. Anke foregår i overensstemmelse med de om anke fra byret til landsret i andet afsnit givne regler med de lempelser, som følger af forholdets natur.

Stk. 2. Ankestævningen forkyndes såvel for den ankendes modpart som for skifteretten, der på boets bekostning har at drage omsorg for, at der i fornødent fald tages til genmæle.

Stk. 3. Den for skifteretten stedfundne procedure er ikke bindende, og der er endog intet til hinder for, at tillæg til og rettelser i de tidligere påstande fremsættes. Dog kan parterne ikke tilbagekalde de af dem for skifteretten afgivne, skiftebogen tilførte, erklæringer med hensyn til sagens sammenhæng.

Stk. 4. Kære foregår med de lempelser, som følger af ovenstående bestemmelser, efter samme regler som kære til landsret over byrettens afgørelser.

§ 665. Når en i henhold til § 662 iværksat anke har fundet sin afgørelse ved landsret, kan der i reglen ikke ske yderligere anke til Højesteret. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til anke. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Om anke til Højesteret gælder de almindelige regler i kap. 36.

Stk. 3. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Bestemmelserne i § 392, stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Kapitel 82. Anke til landsretten

§ 903. Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen som i § 904, stk. 2 og 3. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der ønsker at anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet sende underretning om ansøgningen til tiltalte. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på tilladelse til anke af de afgørelser, der er nævnt i § 902, stk. 4.

Stk. 4. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til anke efter stk. 1 eller 3, indbringer anklagemyndigheden sagen for landsretten. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen. Hvis det er anklagemyndigheden, der har fået tilladelse til anke, skal anklagemyndigheden forkynde en meddelelse om anke for tiltalte, jf. § 907, stk. 2, inden udløb af den frist, der er anført i 2. pkt.

Kapitel 83. Anke til Højesteret

§ 932. Landsrettens domme i straffesager kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen efter reglerne i § 904, stk. 2 og 3. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1

år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet underrette tiltalte om ansøgningen. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Når ansøgning om tilladelse til anke er indgivet, kan Højesteret beslutte, at fuldbyrdelse af dommen skal udsættes eller standses. Dette sker i hvert fald, når anke tillades.

Kapitel 85. Kære til højere ret

§ 968 a. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, kan kun kæres til Højesteret af sagens parter eller de personer, der er nævnt i § 968, stk. 2, under tilsvarende betingelser som anført i § 968 og med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådant tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til kære skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Er det tiltalte, der vil kære, og har tiltalte ikke været til stede ved afsigelsen, regnes ansøgningsfristen fra forkyndelsen af afgørelsen. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil kære, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet give underretning om ansøgningen til den, som kendelsen eller beslutningen vedrører. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til kære efter stk. 1, indbringer anklagemyndigheden sagen for Højesteret. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen.

Stk. 4. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, og som retter sig mod nogen, der ikke er part i sagen, kan kæres til Højesteret under tilsvarende betingelser som anført i § 968 uden tilladelse efter stk. 1, jf. dog § 1013, stk. 3.

§ 973. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan kun kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådant tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Kapitel 91. Sagsomkostninger

§ 1013. Når en dom er påanket, prøver den overordnede ret omkostningsspørgsmålet, for så vidt dettes afgørelse afhænger af ankens udfald, eller det særlig er inddraget under anken. En tilsvarende regel gælder, når kæremål rejses mod en kendelse, der har pålagt erstatning af omkostninger i forbindelse med straf eller lignende følger. I andre tilfælde kan kæremål rejses mod rettens afgørelse af omkostningsspørgsmålet, når afgørelsen er uafhængig af sagens udfald, og de pålagte omkostningers beløb kan antages at ville overstige 40 kr.

Stk. 2. Foranstående regler gælder også med hensyn til fastsættelse af vederlag til offentlige anklagere, hvor derom bliver spørgsmål, og til forsvarere.

Stk. 3. Landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til, at afgørelsen kæres til Højesteret, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller andre særlige grunde i øvrigt taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Pålagte omkostninger kan af restanceinddrivelsesmyndigheden inddrives efter reglerne i § 90, stk. 2-4, § 91, stk. 2-5, og § 92 i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

9.4. Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces

§ 325. Der kan efter ansøgning meddeles en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter stk. 2-5, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, fri proces efter reglerne i §§ 327 og 328.

Stk. 2. Personer, hvis indtægtsgrundlag ikke overstiger de i stk. 3-5 nævnte beløb, opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, medmindre omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag. Justitsministeren fastsætter regler om opgørelse af indtægtsgrundlaget.

Stk. 3. Indtægtsgrænsen udgør 236.000 kr. (2005-niveau) for enlige.

Stk. 4. For samlevende anvendes parrets samlede indtægtsgrundlag, og indtægtsgrænsen udgør 300.000 kr. (2005-niveau). Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 5. Indtægtsgrænsen forhøjes med 41.000 kr. (2005-niveau) for hvert barn under 18 år, herunder stedbørn eller plejebørn, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 326. De i § 323, stk. 6, og § 325, stk. 3-5, angivne beløb reguleres hvert år pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. De regulerede beløb efter § 323, stk. 6, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 10. De regulerede beløb efter § 325, stk. 3-5, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 1.000. Reguleringen sker på grundlag af de på reguleringstidspunktet gældende beløb før afrunding. Justitsministeren bekendtgør hvert år, hvilke reguleringer der skal finde sted.

§ 327. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en sag i 1. instans

1) i de i § 139, stk. 1, § 147 e og kapitel 42 omhandlede sager, dog ikke til sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller dom efter forældreansvarslovens § 14 eller § 17, stk. 2,

2) til forbrugeren i sager om tilbagebetaling af pengeydelse, som er omfattet af et påbud efter markedsføringsloven nedlagt af retten eller meddelt af Forbrugerombudsmanden, og

3) når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i

- a) Advokatnævnet, jf. § 146,
- b) et huslejenævn eller et beboerklagenævn,
- c) et centralt statsligt klagenævn eller
- d) et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender, og sagen er indbragt af ansøgeren til opfyldelse af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet eller af modparten til ændring af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet.

Stk. 2. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en appelsag, når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 3. Fri proces efter stk. 1 og 2 kan ikke gives, hvis det er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1 og 2 meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse. Uanset § 392, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.

§ 328. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 327, kan fri proces, jf. § 325, gives, hvis ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces.

Stk. 2. I vurderingen af, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces, indgår blandt andet

- 1) sagens betydning for ansøgeren,
- 2) udsigten til, at ansøgeren vil få medhold i sagen,
- 3) sagsgenstandens størrelse,
- 4) størrelsen af de forventede omkostninger og
- 5) muligheden for at få sagen afgjort ved et administrativt nævn eller et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender.

Stk. 3. I sager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade anses henholdsvis lejeren, arbejdstageren og skadelidte for at have rimelig grund til at føre proces, medmindre forhold som nævnt i stk. 2, nr. 2-5, klart taler herimod.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1-3 kan kun undtagelsesvis gives til sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed, eller sagsøgeren i sager om ærekrænkelse, medmindre en ærekrænkelse af en vis grovhed er udbredt gennem et massemedium eller i øvrigt til en videre kreds.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 meddeles af justitsministeren. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 329. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 325, jf. §§ 327 og 328, kan justitsministeren efter ansøgning meddele en part fri proces, når særlige grunde taler for det. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 330. Justitsministeren kan fastsætte regler om indholdet af en ansøgning om fri proces og om de oplysninger, som ansøgeren skal meddele.

§ 331. Fri proces medfører for vedkommende part

- 1) fritagelse for afgifter efter lov om retsafgifter,
- 2) beskikkelse af en advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen, jf. § 334,
- 3) godtgørelse fra statskassen for udgifter, som med føje er afholdt i forbindelse med sagen,
- 4) fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger og
- 5) i skiftesager fritagelse for sikkerhedsstillelse for skifteomkostninger og, for så vidt udgifterne ikke kan dækkes af boets midler, fritagelse for betaling af vederlag til eventuel medhjælper i boet og andre udgifter ved foranstaltninger, der iværksættes med skifterettens godkendelse.

Stk. 2. Fri proces kan i bevillingen begrænses til enkelte af de i stk. 1 nævnte begunstigelser.

Stk. 3. Virkningerne af fri proces omfatter hele sagen i den pågældende instans, herunder den procedure, der er nødvendig for at opnå en ny foretagelse af sagen for samme ret, samt fuldbyrdelse af afgørelsen. Virkningerne omfatter tillige de foranstaltninger, som af hensyn til forberedelsen af sagsanlægget med føje er foretaget inden meddelelse af fri proces.

Stk. 4. Virkningerne af fri proces omfatter også behandlingen af sagen i 2. eller 3. instans, såfremt sagen er indbragt for højere ret af modparten og den part, der har fri proces, helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans.

Stk. 5. Virkningerne af fri proces ophører ikke ved en parts død.

Stk. 6. Bevillingen kan tilbagekaldes, når de forudsætninger, under hvilke den er meddelt, viser sig ikke at være til stede eller at være bortfaldet. Når bevillingen tilbagekaldes, ophører virkningerne af fri proces.

§ 332. Retten træffer afgørelse om betaling af sagsomkostninger, som om der ikke var givet fri proces, herunder et skønsmæssigt fastsat beløb svarende til de afgifter, der efter sagsgenstandens værdi skulle have været betalt, jf. § 331, stk. 1, nr. 1. I det omfang en part er fritaget for betaling af sagsomkostninger til modparten, jf. § 331, stk. 1, nr. 4, betales sagsomkostningerne af statskassen. Pålægges modparten at betale sagsomkostninger, tilfalder beløbet statskassen. Har den part, der har fri proces, selv afholdt udgifter i anledning af sagen, fordeler retten dog beløbet mellem statskassen og parten.

Stk. 2. Retten kan pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte statskassens udgifter ved den fri proces, i det omfang udgifterne ikke pålægges modparten, når partens forhold, herunder som disse er efter sagens udfald, taler for det.

§ 333. For hver ret antager justitsministeren et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i denne lov. Justitsministeren kan ved antagelse af en advokat ved en byret bestemme, at der ikke skal tilkomme den pågældende godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Stk. 2. I ankesager kan den advokat, der har været beskikket under behandlingen i den foregående instans, beskikkes til også at føre sagen for den overordnede ret, såfremt advokaten er mødeberettiget for denne ret.

Stk. 3. Efter partens anmodning kan en advokat, der ikke er antaget ved vedkommende ret, beskikkes, såfremt det findes forsvarligt og advokaten er mødeberettiget for retten og villig til at lade sig beskikke.

Stk. 4. En autoriseret advokatfuldmægtig eller en advokat, der ikke har møderet for landsret, kan beskikkes i en sag, der anmeldes som prøvesag, hvis det findes forsvarligt. Det er dog en betingelse, at sagen ikke på forhånd skønnes uegnet som prøvesag, og at parten meddeler samtykke hertil.

Stk. 5. De i stk. 1 nævnte advokater skal yde retshjælp efter § 323, stk. 1, 2. pkt. Advokater, der ikke er omfattet af stk. 1, kan ved anmeldelse til den myndighed, som justitsministeren bestemmer, påtage sig en tilsvarende forpligtelse.

§ 334. Beskikkelse af advokat meddeles af rettens præsident (på Bornholm af dommeren). Beskikkelsen omfatter også retshandlinger ved anden ret.

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, kan retten betinge beskikkelsen af, at advokaten helt eller delvis frafalder krav mod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter.

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Fastsættelsen sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5. Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, jf. stk. 1, 2. pkt., kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Stk. 6. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, skal salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i første række betales af forsikringen.

§ 335. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, indtræder statskassen i sikredes krav mod forsikringsselskabet, i det omfang statskassen har ydet dækning efter reglerne om retshjælp og fri proces. Dette gælder dog ikke dækning i form af fritagelse for afgifter efter § 331, stk. 1, nr. 1.

§ 336. Der kan efter ansøgning ydes en part, som har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum. Bestemmelserne i §§ 325-328 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Omkostninger ved sagen dækkes efter stk. 1, i det omfang statskassen, hvis der havde været meddelt fri proces, ville have ydet dækning efter §§ 331, 332 og 334.

Stk. 3. Når retten i medfør af § 327, stk. 4, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, fastsætter retten samtidig, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

Stk. 4. Når justitsministeren eller Procesbevillingsnævnet i medfør af § 328, stk. 5, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, kan justitsministeren træffe afgørelse om udbetaling af det ansøgte beløb, såfremt dette kan godkendes, jf. stk. 2. Kan justitsministeren ikke godkende det ansøgte beløb, sender justitsministeren sagen til den ret, der behandler eller senest har behandlet sagen, hvorefter retten fastsætter, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

§ 500. Fogedretten vejleder i fornødent omfang den, der ikke møder med advokat, om hans retsstilling.

Stk. 2. Retten kan give en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter § 325, fri proces, hvis den pågældende har behov for advokatbistand for fogedretten.

9.5. Bekendtgørelse nr. 1468 af 12. december 2007 om fri proces

I medfør af § 325, stk. 2, og §§ 326 og 330 i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1261 af 23. oktober 2007, fastsættes:

§ 1. Ved afgørelser om fri proces benyttes som indtægtsgrundlag summen af

- 1) den personlige indkomst efter personskattelovens § 3 og
- 2) kapitalindkomsten efter personskattelovens § 4 med tillæg af aktieindkomsten efter personskattelovens § 4 og CFC-indkomsten efter personskattelovens § 4 b.

Stk. 2. Ved beregninger efter stk. 1 anvendes de indkomster, der fremgår af årsopgørelsen for det forrige kalenderår. Hvis summen af kapitalindkomsten, aktieindkomsten og CFC-indkomsten er negativ, ses der bort fra den. For samlevende gælder dette kun, hvis parret samlet set har negativ indkomst af de nævnte arter.

Stk. 3. Fri proces efter retsplejelovens §§ 327 og 328 kan meddeles, hvis ansøgerens indtægtsgrundlag opgjort efter stk. 1 er 256.000 kr. eller mindre. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, kan fri proces meddeles, hvis summen af parrets indtægtsgrundlag er 325.000 kr. eller mindre. Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 4. Beløbene i stk. 3 forhøjes med 44.000 kr. for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 2. Afviger ansøgerens aktuelle indkomstforhold ifølge de foreliggende oplysninger væsentligt fra det, der er lagt til grund ved opgørelsen af indtægtsgrundlaget efter § 1, stk. 1, lægges de tilsvarende aktuelle indkomstforhold til grund. Det samme gælder, hvis der ikke er opgjort et indtægtsgrundlag for ansøgeren.

§ 3. Er ansøgeren under 18 år, kan der tillige tages hensyn til forældrenes økonomiske forhold.

§ 4. Ansøgeren skal vedlægge årsopgørelse fra skattemyndighederne for 2006. Indgives ansøgningen i december 2008 vedlægges tillige årsopgørelsen for 2007. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, skal samleverens årsopgørelse tillige vedlægges. Dette gælder dog ikke, hvis parret har modstående interesser i sagen.

Stk. 2. Ansøgeren skal oplyse antallet af børn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

Stk. 3. Ansøgeren skal oplyse, om der er en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostningerne ved sagen.

Stk. 4. Civilstyrelsen kan pålægge ansøgeren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

§ 5. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2008.

Stk. 2. Bekendtgørelsen finder anvendelse på ansøgninger, der behandles den 1. januar 2008 eller senere, medmindre den retssag, hvortil der ansøges om fri proces, er afsluttet før denne dato.

Stk. 3. Bekendtgørelse nr. 1295 af 8. december 2006 om fri proces ophæves. Bekendtgørelsen finder dog fortsat anvendelse på ansøgninger om fri proces i retssager, der er afsluttet før den 1. januar 2008.

